

MEDICVS CHRISTIANVS
SÆ REGIS JUDÆ PODAGRAM
EXHIBENS.

32

Id est:

DISPUTATIO INAUGURALIS

De

PODAGRA.

QUAM

SVB PRÆSIDIO

SUMMI ET TRISMEGISTI ARCHIATRI
NOSTRI

IESV CHRISTI,

Ex

INDULTU & CONCESSIONE

Nobilissima & Gratosissima

FACULTATIS MEDICAE

in Celeberrimâ Academiâ Gissenâ,

pro summis in Arte Medicâ Honoribus & Privilegiis

Doctoralibus, ritè & solenniter consequendis,

OMNIBUS OMNIUM FACULTATUM PROFESSORIBUS,
publicè ventilandam devotè submittit,

In Auditorio publico,

LUDOVICUS CHRISTIANUS TACKIUS,

GISSA-HASSUS.

Ad diem 3. Junij, horis locoque consuetis.

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,

D N. L U D O
V I C O V I .

DEI GRATIA, HASSIAE LAND
GRAVIO, PRINCIPI HERSFELDIA
COMITI IN CATTIMELIBOCO, DI
CIA, ZIEGENHAINA, NIDDA,
SCHAUENBURGO, ISENBURGO,
ET BUDINGA:

*PRINCIPI, PIO, AUGUSTO,
FELICI.*

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO,
EVERGETÆ MUNIFICEN-
TISSIMO.

AQuum est, *Princeps* OPTUME MAXUME!
 ut, qui Serenissimo auspicio tuo, in Academia
 Gissenâ, inter Eruditos hætenus militavi, ar-
 ma clypeumque meum aliquantisper exuam, &
 de Musis parta spolia, coram Serenissimo Vultu Tuo hu-
 milimè deponam, *Tibiq;*, post Deum, gratiis actis, vultu,
 ore, gestu, imò ex corde bene precer. *Tuo* nempe benefi-
 cio ad bonas artes applicui animum, qui me, cum natus essem,
 divino primùm fœderi asseruisti, ut haustis pietatis & veræ reli-
 gionis præceptis, etiam cæteris imbuerer, quibus apud homines
 usus est & æstimatio; Philosophiâ nempe & Medicinâ, tam
 quæ nostris, quàm quæ primorum Patrum seculis coli cæpit, &
 in tantam altitudinem excrevit, ut haud dubitent nonnulli, eam
 inter primi mundi Patriarchas *per Enochum* sive cælo detra-
 ctam, sive, cum ipso, cælo iterum inferri meruisse. Totum ita-
 que hoc, quicquid Serenissimâ liberalitate & clementiâ Tuâ
 ausus sum: vel Clarissimorum Academia Patriæ Doctorum se-
 dulâ informatione accepi, vel paternis hausi præceptis, & sub
 schemate *soluti nodi Gordii*, sive *Podagræ Regis Asæ* titulo
 comprehendere potui, Tuis jã humilimè submitto pedibus. Sunt
 ea omnia, ô *Princeps!* post Deum, Beneficentiæ Tuæ fructus,
 unde & Tibi primitiæ laborum & honorum meorum, quos ex
 Academia lætus retuli, debentur. Neque enim mea essent, nisi
 priùs Tua fuissent.

Clementissimo itaque cape nutu, & omine auspicato,
 spolia devotissimi clientis Tui, qui cum exiguo fœnore
 reddere gestit ea, quæ abs Te accepit, allaturus plura &
 uberio-

uberiora, ubi ætatem hanc, adolescentiam nondum egressam;
ubi manus has, majoribus & secretioribus exantlandis dedicatas;
ubi Spiritum hunc meum adhuc debilem, & majora ausurum
animaveris, & *Serenissimo Tuo* nutu porrò incallescere fece-
ris, quod non despero, dum humilimi servi Tui, Patris mei, do-
mum sic instruxisti, & stare fecisti, ut, si qua ejus sit speranda a
Deo, etiam innepotibus, posteritas, æternis illa Tibi devincta
teneatur obsequiis.

Tu verò, *ô Princeps!* cujus gloriam domi forisque,
sago togâque, neque exteri aliquando, neque incolæ pro
dignitate tuâ sufficienter metientur, surgentibus hinc inde,
ad sydera usque, Virtutis tuæ inæstimabilibus pinnis, aëre
& terrâ, & vellapidibus ipsis & mœnibus acclamantibus, per-
petuâ felicitate fruire, inò ut *muralibus non solum; sed &*
triumphalibus & aureis coronis, ob Sapientiâ Tuâ, tempora
redimitus floreas, & cum patriâ indelebili Principum serie in po-
steris vivas, devotus & supplex oro. Ego omnibus Tuis beneficiis
inundatus, cæterisq; lætus, hoc uno torqueor, quòd non inveniam
Soles, quibus Beneficentiæ Tuæ Principalis imbres ex-
ficcare, aut rationes, quibus *Tuis*, in paternam familiam, me-
que indignum collatis meritis satisfacere queam, nisi ipse osten-
deris modum, *Serenissime Princeps ac Domine*, quò sim-
fiamque aliquando tot radiantium virtutum Tuarum, tot Prin-
cipum juventutis, tot futurorum Heroum & Heroinarum Do-
mus Hafsô-Darmstatinæ, quorum sublimes animos æternaturo
obsequio cultuque metiri, si licet, cupio,

*Utilis aliquando & humilimus devotissimusque debitor,
cultor, & servus*

Ludovicus Christianus Tackius.

Q. D. B. V.

TU quoque jam pulcrô, T A C K I, spectande
 theatrô,
 Ingenii lusus cogere esse mei;
 Nodosos *Podagra* dum mentis acumine nodos
 Solvis, in alternos subsilit, ecce! pedes
 Musa, tuis plaudens jucundâ voce triumphis,
 Pauculaque in laudem præcipitata canit.
 Nempe per egregias *Artis* diffunderis arteis,
 Et vulgare nihil te, triviumque juvat.
 Naturæ occultos tentas penetrare recessus,
Hermetis faculam doctus ubique sequi.
 Tanti erat, à puerô *Clari Genitoris* habenis
 Duci, ac artifices usque videre manus.
 Sic virtus stimulata suos extendit honores,
 Hautque aliâ sobolem fas erat ire viâ.
 Gaude igitur titulis, & lætusserta capeffe,
 Digna que sint meritis fata futura tuis!
 Tuq; PATER gaude, famâ celeberrime T A C K I!
 Dum patrium proles æmula calcat iter.

En!

En! nova nunc iterum Tibi gaudia parturit æther,
 Inque animô Nati nasceris ipse Tui!
 Posteritas utriusque diu lætetur honore,
 Et cumulet magno munere utrumq; DEUS!

Sic Dn. L. C. Tackio,

*Magni Johannis TACKII Filio,
 paternarum virtutum uti emulo, ita
 eandem celebritatem feliciter adspi-
 ranti, de novis honoribus δλοκαρδίας
 l. mq; gratulatur*

LAURENTIUS STRAUSSIIUS,
 Med. D. hujusque & Philosophiæ
 Natural. Profess. Ord.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI, SUMMI ET TRISME-
GISTI ARCHIATRI NOSTRI,
AMEN.

PROEMIUM.

*D*E *Alexandro Magno*, *Curtius*: Ipsum *Gordio*, *Phrygia Urbe* in suam ditionem redactâ, *Jovis* intrâsse templum, vehiculum, quô *Gordius*, *Mida Pater* vectus erat, adspexisse, cognitoque notabili jugo, adstricto compluribus nodis, in se met ipsos implicatis, & celantibus nexu, & oraculô editô: *Asia* potiturum, qui inexplicabile vinculum solvisset: cupidine tactum sortis ejus implendæ, & haud diu luctatum cum latentibus nodis, ratum, nihil inter esse, quomodo solvantur, gladio ruptis omnibus loris, oraculi sortem vel elusisse, vel implevisse.

Qui hominem microcosmum dixerunt, & varias in eo provincias agnoverunt, dum caput cœlo & superioribus mundi partibus, pectoris regionem mediis, & inferioribus inferiora æquiparârunt, haud iniquè mihi fecisse videntur; siquidem cometas, fulgura, tonitrua, nubes, pluvias, grandines, tempestates, ventos, maria, eorumque fluxus & refluxus, & terras in eo varias, ut neque fileam cœli luminaria, cum reliquis planetis & stellis, diu in eo agnovit antiquitas, & demonstravit *Crollius*, in tractatu de Signaturâ rerum.

Cur ergò *Phrygiam* ego desiderarem in homine? Cur *Phryges* non dicerem eam mortalium partem, quorum *Pater Midas* est, id est: qui divitiis affluentes genio suo indulgent, & variè solvuntur in luxum, ut tandem ex multâ ingluvie usu pedum destituti *Gordiano* vehiculo opus habeant? Cur *Gordios* nodos non dicerem nodos podagricos? & inexplicabilia vincula, sive lora, quibus nervi adstringuntur, ipsam podagram? Cur non *Asæ* & *Phaleiæ*, si non *Asia* potitu-

rum crederem regno, id est, inter omnes Medicos Monarchiam affectaturum, qui lora ejusmodi dirimere, & nodos tam duros, ut Alexander gladiò dissecare posset? Est enim ASA Sulphur & universale medicamentum ad extra: PHALEIA verò universale medicamentum ad intra. De quibus legi potest *Frater Basilius Valentinus, von der grossen Heimlichkeit der Welt / und ihrer Arzney / dem Menschen zu gehörig*; videnturque duo illa vocabula deducta, sive ex Græco Ἀσφάλεια, quod significat securitatem, tutelam, munitionem, diligentiam, quâ res in tuto collocatur, item certam confirmationem, cautionem, custodiam, incolumitatem, remedium, sanitatem, tranquillum rerum statum, &c. sive ex Hebræo, uti *Leonhardus Thurneisserus, libr. 2. onomastici sui, p. 22.* de ASA loquitur: **אֲסָא**, *Afa, Assa*: *Ïst Hebraisch / bedeutet einen Arzt / einen Heilmacher / einen Sanatorem.* *Paracelsus* verò in *Usu distill. libr. 4. c. 29.* nennt das Diaphoreticum compositum Afa, *verhalben / daß es von den dreyen herzlichen Stücken bereitet / und daß es so heilsam ist.* Cur denique ægri Jovis non intrarent templum cum *Alexandro*, nodorum suorum explicationem habituri? id est: Cur apud *Jehovam*, qui *Exodi 15.* dicit: *Ego Jehova Medicus sive curator tuus*: non quærunt dolorum suorum levamen, & mali tam enormis tamque nodosi curam? Sed temerariâ fiduciâ in solis naturæ remediis confisi, spes omnes suas in irritum convertunt. Divino enim auxilio opus est, & ancipiti verbi divini gladio, ubi medicantium conatus eludit morbi pertinacia, ad cujus qui non vivunt voluntatem & præcepta, pro arbitrio divinæ iræ varia experiuntur damna, sive animi, sive corporis, sive fortunæ, inprimis, qui diætam negligunt, illud *Ecclesiastici, cap. 38. v. 30. 31. 32. 33. 34.* Sed, quemadmodum *Trojani* tot jam acceptis cladibus, vix decimo demum anno, de restituendâ *Helenâ*, consultare cæperunt, quàm si statim initio reposcenti *Menelao* reddidissent, innumerabilibus sese calamitatibus subduxissent; Et *Demades*, authore *Plutarcho*, dicere solebat: *Athenienses nunquam decernere pacem, nisi pullis vestibus indutos*: Quod & hodiè inter Christianos fieri deprehendimus, qui ne tot quidem annorum malis docti, bellum oderunt: Ita magna mortalium pars sermonem de diætâ rarò excipiunt, & intensiori cupiditatum & affectuum ardore nihil sibi detrahentes, contra seipsos licentiùs bella gerunt, donec fera sit in fundo parsimonia, sicque rarò sapiant *Phryges* & frustra pœnitentiam cum lacrymis quærant; sed cum *Esavo* non inveniunt. *Hebr. 12. v. 16. 17.* Longè aliter *Alexander* egit, qui in Jovis

templo rationem solvendi nodos Gordios invenit, & inceptum opus, supra mortalium expectationem, ad finem, læto omine, deduxit, *Asa* victor paulò post futurus: aliter illi, qui gentium mores condiderunt, senserunt, dum parco & parabili victu ostendere voluerunt, quàm tutò humana natura paucis contenta esse possit: *Optimam esse domum, quæ quàm minimo apparatu indigeat.*

Sed cur his immoror? dicam: Intransi mihi nuper templum Altissimi, & evolventi sacras paginas, in quibus omnis sapientia, sive divina, sive humana descripta est, divinâ quâdã sorte obrigit in paralipomenon libr. 2. historia *Asa*; ubi, capit. 16. agitur de illius Regis ægritudine, & quòd ex pedibus laboraverit. Miratus itaque *Gordium* illum morbum, & num ad medicinam aliquid sacra conferre possint, ex quorum sanè lectione & observatione vita nostra tanquam sacro & venerabili ore trahi memoratur, spiritusque noster semper pendere debet, dispiciens, operæpretium me facturum putavi, si ex *Historiâ Asa Regis*, de *Podagrâ* publicè differendi experimentum facerem. Neque, spero, quisquam sive ex *Hippocratis*, sive *Galenii*, ut & *Hermetis Scholæ* mihi hunc ausum exprobrabit. Dum enim pluris est æstimanda Sapientia divina, quàm humana, neque morbus facile infligitur, aut remedium accipit, nisi dirigente Deo, cujus nutu afflictus animus vigorem primò suum, deinde corpus quoque recuperat, ut ex lecto in mortaliū conspectum denuò venire queant ægri; divinâ ope & præeunte sacrâ historiâ, prius morbum hunc aggredi destinavi, quàm Ethnicorum tana & delubra explorarem. *Tu, ó Jehova! penes quem vita & necis arbitrium est: qui vulneras & sanas; qui omnes Egypti infirmitates procul esse jubes ab observantibus leges tuas, effice quaeso, ut verbi tui veritatem secutus, tam atrocis mali naturam & remedium inveniam, per Dominum nostrum Iesum Christum, Servatorem & summum Medicum nostrum! Amen.*

Textus ex posteriori Chronicorum

Cap. XVI. v. 12.

Ægrotavit autem Asa, ex pedibus, anno trigésimo nono Regni sui, usq; eò, ut morbus ejus summè invalesceret: tamen ne in morbo quidem suo re-

quisivit Iehoram: sed hæsit Medicis. Denique occumbens Aſa cum Patribus ſuis, mortuus eſt, anno quadrageſimo primo, ex quo regnare cœpit.

Reſolutio.

Aſa victoriis clarus: Æthiopum & Lybium numerofis copiis deletis auguſtus: fiduciaque & pietate in Deum, in ito cum Iehovâ fœdere, ſupremo Numini charus; ſed, cum *Baëſcha* ædificaret *Ramam*, coarctaturus egredientium & regredientium ad *Aſam Jehuda Regem* licentiam, ſive oblitus admirabilis aſſiſtentiæ divinæ, ſive in zelo ſuo, pro religione & cultu pietatis, increſcente ætate, remiſſior factus, inviſum Deo commercium auxiliare, miſſis auri & argenti theſauris, cum *Benhadado Syria Rege* petiverat.

Jamque ob eam cauſam reprehendus à *Chanani vidente*, quod priſtinum *Jehovæ* beneficium oblitus, viribus inniteretur humanis, fore, ut porro contra ipſum eſſent bella, cum, indignatione exæſtuans, Prophetam in carcerem miſſiſſet fonticum, ubi delinquentes conſtringuntur cippis, & ex populo quosdam conquaſſaſſet; ex pedibus anno 39. Regni ſui ægrotare cœpit. Cui morbo, cum fruſtrâ medicam oſpoſuiſſet manum, & quod mallet ignorare, quantum ex imploratione auxiliij divini ad ſanitatem conferre poſſit, quàm, uſque ad mortis metum adductus, remittere de confidentiâ humanâ, & de divino cogitare beneficio, pedum afflictione invaleſcente, mortuus eſt, anno 41. regni ſui.

Evolutio caſus.

Ægrotavit) id eſt, ſecundum Galenum, affectionem præter naturam, actionem impediendam, vel diſpoſitionem quandam, functiones lædentem ſenſit. Siquidem, eodem Galeno teſte: ob læſiones, quæ omnino propriâ ratione, immediateque operationem totius organi offendunt, aut ſaltem impediunt, ægri tudines ſunt putandæ. Secundum verò Hippocratem, ex libr. de Naturâ hominis, diſcrasiam aliquam 4. humorum paſſus eſt: vel, ex libr. de Veteri medicinâ, ſeparationem aliquam, ſive amari & ſaſi, ſive dulcis & acidi, ſive acerbi & inſipidi à ſe, invicem, deprehendit. Siquidem, genera-

neraliter, omne, quicquid lædit hominem, corpori inhærens, eumque tristitiâ afficit, morbus appellatur: *In propriâ verò significatione*, quicquid actiones lædit, primò, & per se, ad excludendum causas & symptomata.

Helmontius verò, considerans, morbos in defunctis non esse, & sine rectore spiritu in homine nullas operationes fieri posse, tum ægrotare homines existimat, & morbum pati, cum spiritus Archeus, sive rector principalis, quatenus sensationis motusque initium & efficiens, immediatè atque proximè afficiatur, & causa illa occasionalis atque Archeus se mutuò contingant in puncto vitæ; hinc n. pro diversimodè conceptâ ideâ pavoris aut exandescentiæ, oriri morbos diversos: siquidem ex materiâ Archei, & ideâ seminali, tanquam efficiente initio, omnem morbum seminalem deducit.

Sacra verò Scriptura, altiùs quodammodo morborum originem deducens, eosque peccati pœnam agnoscens, illud *ægrotavit* sic explicare videtur: malum seu angustiam quandam, ob faciei Jehovæ absentiam, & occultationem: vel vultus Jehovæ irascentis, propter mala, intensionem & animadversionem: vel percussione, & dolorem aut increpationem, maledictionem aut vexationem, & iram Dei: vel sagittam omnipotentis: vel plagam ab Angelo percussore, ventum malignum inspirante, irascentis Jehovæ manu vel jussu: vel carcerem ac compedes [ita enim morbi in sacris sæpius describuntur] animo & corpore passus est. *Siquidem nullum in civitate malum, quod Deus non immittat*, secundùm eam proprietatem, quâ peccatores persequitur, sive, ut eos excindat, sive ad meliorem frugem reducat. *Videatur Rob. de Fluctibus in mysterio morborum.*

Autem) Particula est adversativa, quæ superioribus factum hoc opponit & adnectit; unde procul dubio nonnulli collegerunt: *Asam* ægrotasse, non ex dispositione præternaturali, ortâ ex diætæ neglectu, & morborum seminio intra se genito; sed singulari Dei dispositione & plagâ extraordinariâ, de quo tamen latiùs infra.

Asa ex pedibus) Æquo pede pulsare mortem Regum turres ac pauperum tabernas, jam olim proditum est ab *Horatio*; neque à morbis, ad vitæ finem, tutos fuisse Reges, jam satis constat. Etsi enim vocantur in sacris scripturis *Elohim*, id est, Dii, pati tamen coguntur ea, à quibus etiam vel minimo imminet periculum. *Augustus* ex endice femore & crure sinistro non perinde valebat, ut sæpè etiam

inde claudicaret, procul dubio, ab *Arthritidis* illâ specie, quæ *podagra* appellatur. *Galba* manibus pedibusque fuit distortissimus, ut neque calceum perpeti, neque libellos evolvere aut tenere omninò valeret, chiragrâ & podagrâ simul vexatus. De ægritudine hâc cum scriberet *Herodes*, hanc misit epistolam: *Cum esse oportet, manus non habeo: oportet progredi, non sunt mihi pedes: oportet dolere, tum & pedes mihi sunt & manus.* Podagrâ verò fuisse affectum *Asam*, omnes ferè censent commentatores in hunc locum. Ex præcipuis in medium prodeat *Frater Nicolaus de Lyrâ*, qui in *Postilla suâ ad libr. III. Regum Cap. XV.* ita scribit: *Verum, tempore senectutis &c. cuius causa tamen exprimitur II. paralip. XVI. quòd Prophetam Anani eum arguentem, quòd magis confisus sit in hominibus, quàm in Deo, iratus iussit mitti in nervum; ideò percussus est podagrâ in pedibus.* Et alibi: *ut sic puniretur in quo peccaverat, ponendo Prophetas in cippo per pedes.* Ita quidem *Lyra*. Verum, cum non apertè exprimaturs causa, cur *Asa* podagra affectus fuerit, in textu; ex congruo potiùs, quàm ex necessitate collegisse videtur, ideò *Asam* ex pedibus laborâsse, quòd in nervû compingi iusserit *Prophetam Chanani*; siquidem, secundum illud vulgare: *per quod quis peccat, per idem quoque punitur.* Confer. *libr. Sapientia cap. II. v. XVII.* Quamvis ex particulâ autem, de quâ jam antea dixi, id deduci posse videatur.

Cuius etiam sententiæ est *Emanuel Thesaurus*, in *Genealogiâ Patriarcharum ad Christum*, dum de *Asâ* ita loquitur: *Æquâ igitur talione, trienni podagræ, fellea bilis filia cruciandus traditur; & qui Vasum pedes nervis arctaverat, pedum nervis arctatur.* At de crimine pœnam traxit, de pœna crimen. Licet eo nomine felix fuerit, quòd lectum pro equuleo nactus membri fragâ torquente podagrâ erratorum summam procul dubio passus fuerit, ut fragraret virtus ex flagrantis podagræ flamma.

Haud multum aliter de hujus morbi ratione differunt *Judæi*. Præterquam enim, quòd *Hebræi* inoffenso pede morbi hujus speciem transeunt, & generaliter solum pedum fuisse ajunt, (neque enim apud *Hebræos* proprium Podagræ nomen occurrit:) in *Talmude* tamen *Babylonico* podagra fuisse asseritur. In tractatu enim סנהדרין Sanhedrin c. 6. fol. 48. col. 2. in fine: Dixit Rabbi Jehuda, dixisse Raf: omnes illas maledictiones, quibus *David* maledixit *Joabo*, impletas fuisse in femine *Davidis*, & id præprimis, qui nitatur *Scipione*, impletum in *Asa*, Sed quò fundamento? Sic tradunt *Rabbini*: *Quinque*
tu.

fuisse creatos cum aliqua specie majestatis aut prærogativa, qui iidem iisdem fuerint puniti: Nimirum, *Sansonem* robore suo: *Saul* collo: *Absoionem* coma: *Zedekiam* oculis: *Asam* pedibus: hujus verò; pedibus afflicti causam adduxit *Rabba*: quia angarios esse coëgisset discipulos sapientum, secundum illud 1. Reg. 15. 22. *Nemo erit immunis.* Quod *Rabbi Juda* nomine *Rasita* explicavit: Neque sponsus in thalamo. *Hæc ex ingenuâ informatione Nob. & Excellentissimi Domini Davidis Clodij, Orientalium in hac Academiâ nostrâ Professoris longè celebratissimi, huc traduxisse sufficiat, cui proinde publicè hîc gratias ago.*

Causas cæteroquin *Podagræ Asam* intra se fovisse, naturalemque ad eum morbum ex temperamento inclinationem habuisse, ex itâ fortè colligi posset, cui valdè fuit obnoxius, & cœli constitutione, quam in Nativitate habuisse creditur, ab *Andrea Goldmaiero, in Genealogiâ Davidicâ, ubi & Schema genethliacum Asæ Regis proposuit.*

Naturæ autem Mystras haud frustra in evolvendis Cœli constitutionibus, & dignoscendis temperamentis occupari, non ita pridem prodidit *Clarissimus* nuper, & in *Academiâ ad Salam Celeberrimus Dominus Mœbius, in Physiologiâ suâ, & alii innumeri.* Quanquam verò indignum est, homini Christiano, ut Christiano, eventuum suorum rationes petere ex astris, dum hæc inclinare vulgò, & non necessitare dicuntur, magnaque proinde existat lis, inter *Theologos & Mathematicos*; controversiam tamen omnem ita facilè sopitum iri iudico, si consideretur duplex hominis vita, *animalis sive sensualis & spiritualis.* Animalis illa est, cum homo vivit, secutus inclinationem humorum & temperamenti, quæ non rarò astrorum dispositionem imitari deprehenduntur. Hanc vitam vivere omnes *Ethnici, exceptis iis, qui quodammodo sensuum imperio superiores rationem sanam pluris fecere, quàm sensitivos pravosque animi motus, cujus exemplum egregium exhibuit Socrates, qui, cum ex lineamentis faciei judicaretur à Philopono, homo vitiiis deditissimus, ac proinde à suis discipulis falsitatis argueretur, quòd Socrates esset homo, omnis generis virtutibus maximè conspicuus, non tulit hanc reprehensionem, quin potius laudatâ Philoponi arte, talis omninò futurus eram, inquit, nisi me ratio coërcuisset.* Vita verò spiritualis est, cum homo, relictis omnibus mundi reticulis, sensuumque illecebris, & persuasionibus malorum hominum, folius Dei mandata sequitur, neque ab ipsis sive ad dextram sive ad sinistram deflectit; de quo vivendi genere sic regius Propheta: Psalm. CXIX.

CXIX. v. 8. *Quomodo purificabit puer semitam suam ? observando eam secundum verbum tuum.* Quod Lutherus ita vertit : *Wie wird ein Jüngling seinen Weg unsträflich wandeln ? Wann er sich hält nach deinen Worten.* Est enim in observatione mandatorum divinorum vita, benedictio & salus, prout apertè id docetur, *Deuteronomij cap. V.* Dico itaque, his præmissis: quòd viventes vitam sensualem haud dubiè experiantur cœlorum motus, & inclinationes astrorumque influxus; atque inde etiam natam existimo gentilium astrologiam. Cùm enim præsgia eventus confirmarent multoties, plus tribuere cœperunt Deastris suis, Soli inquam, Lunæ & stellis, quàm horum Creatori omnipotenti Deo. Ne autem populus à Deo selectus ambularet in viâ gentium, aliam vivendi rationem illi proposuit Deus per Mosen, ut eam secutus, haud timeret à signis cœli, sed dirigentem Deum observans, supra effectus astrorum elevaretur, & obstetriciâ Angelorum manu, cœli & hostium machinationes, imò mortem ipsam evitaret, quod in Elisæo & Hiskiâ manifestum evasit, & procul dubio multoties adhuc conceditur iis, qui, per causas naturales, ad mortis usque fauces deducti, seriis ad Deum precibus & lachrymis vitæ suæ errores agnoscunt, & præter spem liberantur. In quod si in aliis cœteroquin satis curiosi inquirerent mortales, haud pauca fortè deprehenderent exempla. Cùm itaque in locum Judæorum successerint Christiani, non aliter hos Servator & Ductor Deus noster exemit à potestate astrorum & elementorum mundi, sub conditione tamen immotæ fidei. Siquidem homo, Christianè vivens, longè altius suæ nativitatis ducit exordia. Habet animarum astrologia septem virtutes, loco superiorum planetarum, & duodecim articulos fidei. loco duodecim cœli domuum : Sacramenta loco signorum & fidem & spem loco aspectuum, & amorem Jesu Christi, loco generalium judiciorum, tam directionum & profectionum, quàm revolutionum, quippe provenientium ex influentiis æternitatis, & ex orbe tranquillitatis & gloriæ. Unde consequens est, quòd, si *Asa* perseverâsset in fiducia in Deum, quâ millies mille Æthiopes uno fuderat prælio, eadem etiam morbum hunc podagricum, si vel maximè ipsi, ex causis naturalibus subjectus fuisset, declinare aut superare potuisset. Notent hæc fatalitatis assertores, & qui omnia pro lubitu agunt, credentes: depinxisse Fata flecti nescia vitæ nostræ fila & fortunarum nostrarum eventus penicillo indelebili, exempla allegata singularia & extraordinaria reputantes. Nondum nobis ductor ad sanitatis vi-

am, nondum Præceptor defuit, qui doceret ad longævitatē remedia. Etiam Eliah filius hominis fuit, obnoxius passioni, sicut nos, & oravit, ut non descenderet pluvia super terram, & non descendit tres annos & sex menses: & rursus oravit, & cœli dederunt pluviam, & terra dedit fructus suos, *Jacobi* 5. 17. 18.

Annò trigesimò Regni sui) Explicatur hoc, *priori Regum cap. XV.* per hæc verba: *In tempore senectutis sua.* Fortè anno 59. ætatis, & sic tribus ante mortem annis, cùm enim trigesimo nono Regni sui anno decubuerit, & quadraginta unum annos regnaverit, morbus ille vehementissimus, tribus annis Regem videtur alligasse lecto, uti notavit *Sanctius, in Commentario suo super locum, tertio Regum cap. XV.* Sed quid hæc ad medicum inquis? dicam: haud perperam nempe Hippocratem senum morbis annumerasse ἄρθρων Πόνους. i.e. articularum dolores. Cùm enim senectus hyemi respondeat, cujus natura est frigida & humida, propterea talia quoque sunt senum corpora, teste *Hippocrate libr. I. Aphorismorum. Aphor. XIV.* Cùmque hi varios exorbitantis laticis, sive lymphæ errores & mutationes patiantur, ob caloris in illâ ætate defectum, instrumentorumque motus, ob exercitiorum remissionem, inobedientiam, decumbere humores facilè in senibus ad pedum & aliorum instrumentorum articulos, aut in his coacervari deprehenduntur; unde & in istis partibus dolores. Hactenus itaque etiam Sacra Scriptura *Ase seni*, prout & *Hippocrates* pedum dolorem attribuit. Ubi tamen non negandum, hodieque juvenes & pueros, imò Eunuchos, virgines & mulieres, arthritide multoties affectos observari. De qua controversia consulatur *Sennertus, questione nonâ de Arthritide. Ætas parentum, pejor avois, tulit nos nequiores, mox daturos progeniem vitiosiore.*

Usq̄ eò, ut morbus eius summè invalesceret.)

Non primò statim ictu, ἐν ἀκμῇ podagricos esse dolores, manifestum est, neque robur articularum primò impetu statim evertitur. Hinc multoties in principio negligitur, & pro vulgari aliqua defluxione habetur, aut pro Erysipelate venditur, prout quotidiana testatur experientia. Hinc eleganter *Lucianus* Podagram contra illos hoc sarcasmo inducit.

Ridere verò soleo eos, quos torqueo,

Dum proloqui veram mali causam haud volunt,

Aliamque fictam in promptu habent, quâ se tegant,

*Quilibet enim se decipit mendaciò:
Luxatum alicubi aut graviter allisum pedem
Dum dicitur; veramque causam suppressit.
Quod enim ipse celat, aut latere alios cupit,
Hoc tempus invito arguit eo, post tamen.*

Lentò itaque gradu progreditur, donec ad summam non solùm vehementiam, nervosis partibus magis magisque laceratis, proveniat; sed & sursum serpendo genua quoque invadat, & manus labefactet, & coxæ articulos obruat, & denique in nucha humerisque & brachiis, suam absolvat captivitatem. Et hoc quidem videtur innuisse *Hebraus textus, secundum annotationem Tremellii & Junii*, ubi habetur, *usque sursum morbus ejus*. i.e. donec serpens initio pedum morbus etiam superiores partes corporis corrumpit, & vitæ finem fecit.

Tamen ne in morbo quidem suo requisivit Jehovam.) Quod Ethnici à se confictis Diis suis, Apollini & Æsculapio tribuere consueverunt, quos utpote ἀλεξικάκως, ἀλεξιμύγους, ἀπόλοπαίως, agnoverunt, ac proinde Apollinem Pæana, ἀπόλοι πάυνιας ἀνίας, sive à ledendis doloribus, nominarunt, & in morborum suorum curationibus devotè invocarunt, cum acclamatione: ἦ παιάν, ἦ παιάν, Iana Pæan! Iana Pæan! Quaintentione apud *Plantum. Mercat. act. IV. Sc. I.* eidem supplicat *Dorippa*:

*Apollo quæso Te, ut des pacem propitiis,
Salutem & sanitatem nostræ familie,
Meoque ut parcas gnato: parce propitiis.*

● Namque & divinationē ei attribuerunt, quòd non præsentia tantùm sciret; sed & præterita in memoriam sibi revocaret, & futura prospiceret.

*— Novit namque omnia Vates,
Que sint que fuerint, que mox ventura trahantur.*

Ut *Virgilius*, ait lib. IV. *Georg.* sive, ut ante ipsum *Homerus* *Iliad.* α.

Ἡ δὲ γὰρ ἀλάτ' ἐόντα ἀλάτ' ἐασσόμενα πρό' ἰεοῦντο.

De hoc nempe gloriatur *Apollo* ipse, apud *Ovidium*. *metam. lib. I. fab. XIII.*

*Per me quod eritque fuitque,
Estque patet.*

Hinc *Pitheta fatidici*, *veridici* apud *Poetas*; Illud, meliora de *Jehova* & vero *Deo* edoctus *Asa*, in ægitudine sua perperam obli-

viscitur. Meminisse debebat dicti illius, quod habetur Exod. XV. v. 16. Ego Jehova Medicus tuus: & exemplorum eorum, qui precibus, ad Deum fuis, sanitatem recepissent: ut *Abimelechi*, Genes. XX. v. 7. & 17. *Mariae sororis Moysis*. Numeror. 12. v. 13. *Percussorum à serpentibus* ignitis. c. 21. v. 8. & *Davidis*, Abavi: qui Psalmo 6. it. 31. 38. 91. 102. 106. & alibi satis contestatus fuerat, quantum momenti situm esset, ad sanitatem, in implorando auxilio divino: nec non *Proavi Salomonis*. Prov. 3. v. 2. 8. 16. & seqq. c. 4. v. 22. & c. Solus n. Deus creavit omnia, ut essent, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis pharmacum exitiale, sive medicamentum exterminii, Sap. I. v. 14. Solus ille, cum ambulaverimus per ignem, sive naturalem, sive eum, qui per intensissimos febrium æstus, aut calamitates se prodit, efficere potest, ne flamma nobis noceat: aut, si per aquas iter nobis sit faciendum, ut in transitu per mare rubrum contigit: aut inclementissimæ hyemis frigora perferenda, morbiq; hujus generis sustinendi, ne ab aquarum vorticibus absorbeamur: *Ille n. Jehovah, Deus noster, Israelis, Servator noster*. Esaia. 43. v. 27. 28. Et hoc modo Prophetæ, Christus & Apostoli non solum omnis generis morbos sanarunt; sed & Petrus super aquas ambulavit, verbo Domini confisus. Rectè ergò Ecclesiasticus. 34. *Sape ad mortem usque periclitatus sum: & conservatus sum. Propterea spiritus vivet reverentium Dominum. Quum spes eorum incumbat ei, qui servat ipsos. Qui reveretur Dominum nihil extimescit, neque expavescit; quia ille spes ipsius est. Reverentis Dominum anima beata est. Cui adhibet se, & quod est statumen illius? Oculi Domini intenti amantibus ipsum, protectio potentissima, & statumen valentissimum, tegmen ab æstu, tegmen, inquam, à meridiano, custodia ab offensione, & adjumentum in casum, exaltans animum & illustrans oculos, curationem asserens, vitam ac benedictionem.*

Sed hæsit Medicis) Non contrariantur sibi Deus & Medicus. Sic enim Ecclesiasticus. c. 38. *Da Medico locum, etenim ipsum creavit Dominus, neque absistito ab eo, etenim opus est eò. Est interdum tempus, cum manibus eorum prosper successus advenit. In quem enim usum Medicinam Deus creasset è terra, si non ejus usus esse deberet per Medicos in deperdita sanitate? Exprobratur itaque hòc locò Regi, quòd adhæserit Medicis, Jehova neglecto. Adhærere n. est unicam suam fiduciam & spem in aliqua re collocare, & quasi cor suum eidem consecrare. Sicut enim auxilium potiùs petiit à Ben-*

hadado, contra Regem *Basanen* sive *Baësan*, quàm à Deo, propter quod ab *Hanani* acerbissimam reprehensionem audivit: ita non tam morbi relevationem quæsitivè à Domino, à quò sperari poterat & debebat sanitas, quàm Medicorum artem & industriam. Pulchrè proinde, derege *Afa*, *Emanuel Thesaurus* ita loquitur: *Ad nobilem illam pestem, Medicis fortiorem, Medicorum manus implorat, non Dei.* Ipso ridendus nomine, dum *Medicus eget Medico.* Aliter *Ecclesiasticus*, c. 38. v. 2. *Ab Altissimo curatio est: & v. 9. Fili, in tua valetudine ne despicias, sed ora Dominum & ipse curabit Te.* *Absiste à delicto, & manum in recto occupa, atque ab omni peccato cor munda.* *Exhibe odorem bonum, & suffitum conjunctum similâ, & pinguem orationem offer, ut qui non cœperis.* Deinde *Medico da locum.* Præcedat ergò divini auxilii imploratio, & post, hujus quoque favore confisi Medici suas exordiantur curationes. Quò etiam mihi jam liceat extendere *Aphorismum primum Hippocratis, sect. 1.* Non satis est Medicum suum fecisse officium, nisi & ægrotus & adstantes faciant; id est, nisi ægrotus etiam spem curationis suæ ponat in Deo salutari suo, & astantes quoque fiduciâ in Deum & precibus adjuvent Medici curationem. Conf. *Matth. 9. Act. 14. v. 9. 10.*

In qua cæteroquin methodo medendi constituta fuerit Medicina Hebræorum, id non adeò clarum est. Scripsisse plurimos de Medicina libros Salomonem, apud multos in confesso est, utpote qui disputare potuit à Cedro, quæ est in Libano, ad Hyssopum, quæ egreditur de pariete, & disseruit de jumentis, volucris & reptilibus & piscibus. Cæterùm, libros illos, propterea, quod magis confiderent Judæi in medicamentorum viribus, quàm in Jehova, Ezechiam exussisse, quem admodum & serpentem æneum, Dei quamvis jussu à Mose fabricatum, Nehustan dictum, ex scriptura novimus. Legatur quoque de hac re *Josephus*. Discant inde Christiani Medici, quo pacto suas instituant curas, & ægri, ne in sui curatione infideles admittant. Si etiam *Afa*, etiam usus Medicis ex populo Dei, Jehovahæ auxiliò non priùs requisito, nullam ab iis sensit opem; Quid futurum existimabit homo Christianus, qui novit, quòd *IESVS* noster sit verus Salvator & Medicus, si in sui curationem requirat Judæum, qui non solùm dirè quotidie in Christianos emittit venenatorum votorum jacula: sed & *IESVM* Servatorem & Medicum nostrum unicum diris imprecationibus devoveret, & eradicari nomen ipsius sanctum indies, pròh scepus! pestilenti ore precatur. Videant quoque *Christiani Medici*,
quid

quid agant, dum, in consortium consultandi & curandi admissis medicis judæis, obstetricantur unâ ægris, annon, quod ipsi ædificant, illi destruant, & sic difficiliore, imò planè noxias experiantur curas? *Iosaphat Rex* pius, quòd iniisset fœdus cum *Achabo*, prodeunti in bellum contra *Ramathonem in Gilead*, magnam reprehensionem profectò à Deo meruit. Sic & naves ipsius eam ob causam fractæ sunt. *Sanctus Iesus Christus!* dixit *Petrus ad Aneam*, ab octo annis paralyticum. Hoc itaque ergo in curationibus Christianorum Medicorum esto, ut parergo tantò feliciòs succedat. Sed, quid hodie mortalibus familiarius, dum ægritudinibus occupantur, quàm adire judæos Medicos? consulere eos per lotium prius, deinde etiam eorum uti remediis malunt, quàm *Jehovæ* auxilium petere, & Christiani dein Medici fiducia adimplere pectus. *Da gilt der Juden-Doctor mehr / als ein rechtschaffener Christ.* Quorum tamen mens est & intentio primaria, ne ullus vivat Christianus; sed cum ipsorum *IESU* etiam memoria eorum deleatur. Quâ pietate itaque admittantur & acceptentur ab ægris recutiti illi Medici, & qua honestate cum illis deliberent Christiani, jam facile colligi potest. Notent etiam Christiani Medici effectum judæorum: Optimum Medicorum mereri gehennam, docente id nos præfato celeberrimo Dn. Prof. Clodio ex *Kidduschin*. fol. 82. quæ ergò cum illis conversandi pessima consuetudo? Operatur porrò Medicina non ex opere operato: sed, uti non solo pane vivit homo; sed ex omni verbo prodeunte ex ore *Jehovæ*; ita quòque Medicina suam habet & nanciscitur benedictionem, à *JESU CRISTO* gloriosissimo nostro Archiatro, in cujus oblivione tot morbi incurabiles, tot infelices morborum eventus, tot mortes: Quia verbum Dei, sive benedictio in rebus latens, abhorret & se retrahit à verbi æterni osoribus. Honestè tractandam Medicinam *Hippocrates* in juramento inculcavit, quæ verò ab illorum Servatoris nostri calumniatorum commercio honestas speranda sit, equidem nemo non videt. Sed, nondum omninò carent patronis judæi, carnifices, tonsores, vetulæ supersticiosæ & idgenus turba alia. Interim plurimos notavimus, qui talium mercenariorum consiliò usi nihil retulerunt, nisi damnum antiquum: Et si aliquid ab incredulis sæpe sentiunt levamiis; ad tempus tamen id fieri credendum, ut in pessima persuasione tantò magis confirmentur, pœnam sic dictante infidelitati *DEO*. Quò etiam pertinent illi, qui à *Diabolo* auxilium petunt, & hujus affeclis. Ite jam *Respublicæ*, & vestræ ignaviæ veterum excutite, dum frena laxatis Judæis, & hos

in corporum vestrorum tutelam adsciscitis. Ergone non est Deus alius, quam ut eatis ad Baal Sebul, Deum Ekronis? Si sic perrexeritis, & de vobis & Christianis Medicis, quorum interest, rectius tueri honorem Medicum, actum erit.

Denique occumbens Asa cum Patribus suis motuus est.) Cùm diu ægrotavimus, morimur. Mors stipendium est peccati.. Contagium pomi vetiti à patris nostris parentibus in omnes transit; unde & lex prima omnes effecit reos: *Quæcunque die comestus fueris de ligno scientiæ boni & mali, morte morieris.* Mortuus est Adam & Patriarcha: & qui in summâ dignitate constituti, vel Deos se mentiuntur, à moriendi necessitate exempti non sunt. Eadem Regis & pauperis conditio. Leti solùm via dispar. Quot morbi, tot ad mortem viæ. Cælum, Elementa, & quæ in iis sunt minantur corruptionem. Imò, quot in corpore nostro pori, tot morti referatæ stant portæ, ut invadat pios simul & impios, fortes ac imbelles, juvenes ac senes, pueros & virgines, divites & inopes. Et si vel maximè homo totum compleat millenarium, quem verò neminem attrigisse, ex scripturâ novimus; tandem tamen mortis falce pereundum est. Quin &, licet inter benedictionis divinæ argumenta reputetur, longam eamque validam & sanam assequi ætatem, & cum pace tumbæ inferri: non raro tamen diu vivere est diu torqueri; siquidem beatiore sæpè reputandi, qui maturè in Deo occumbunt, quàm qui multorum annorum serie instructi, cana tempora, variis mundi perituri experimentis sive decorata, sive defœdata extremam infelici leto prædam reliquere. De his. n. verum est, quod *Democrates ait, apud Porphyrium, de Abstinentiâ Antiquorum: Vivere imprudenter, intemperanter, impie, non tam malè vivere est, quàm diu mori.* De Asa hoc notandum existimo, quòd ex Podagra inanem hodiernorum podagricorum spem haud stabiliverit, & consecutus fuerit. Existimant enim multi, Arthritidem à multis malis ac morbis aliis præservare, & robustioris naturæ indicium esse, quòd vitiosos in corpore humores, è regis & publicis viis, ad extremas & ignobiliore corporis partes depellat: imò de vitâ ægros non periclitari in Arthritide, ut in aliis morbis. Haud enim vulgares Medici censent: Podagram sæpè ad diuturnitatem vitæ facere, referente *Sennertô, in consolatione medicâ super Arthritide.* Fortè etiâ, quia Hippocrates Podagram chronicis morbis accenset. *Asa triennio suam complevit tragœdiam, in*

crescen-

crescentibus vehementissimè doloribus, & Deo Medicorum curas haud benedicente, sive consilia eorum eludente, aut pervertente. Siquidem & his sæpe conturbationes oriuntur, secundùm illud *Esaia octavo*, v. 10. *Inite consilium & irritum fiet, loquimini verbum & non existet.* Quod, uti non rarò fit, Deò non secundante consilia, & consultorum animos falsis persuasionibus excœcante, aut in diversa trahente, uti fiebat, 1. Reg. 22. v. 22. Ita in hoc casu quoque contingere potuit, præprimis, quòd Medicis, fortè infallibilia suadentibus adhæserit, Deo in consilium prius non vocato. Multitudo Medicorum à se discrepantium noxia: & quolibet non pro Dei honore, & ægri emolumento; sed in proprium commodum, arroganter sibi primas tribuente, magni sæpe contingunt errores, nedum ipsum letum sequitur. Quò prospectò, *Antoninus Imperator*: Multitudo Medicorum me perdidit. Quod tamen sic intelligendum existimo, non, ac si cõsultationes damnè medicas, quas omninò necessarias esse antiquitas approbavit & hodierna consuetudo: sed si ægri modò hunc, modò alium accersant & sepositis sanis consultationibus, diversos privatim experiantur, non satis morbo ejusque causis examinatis. Quin & invidet sæpè Medicus Medico, ut figulus figulo, & dum quilibet alterius existimationem præoccupare contendit, suaque præ cæteris jactat, jam plaustra & rotæ consultationum Medicarum colliduntur, velut in mari rubro Ægyptiorum armatura & exercitus, ægerque in periculo est. Rectè ergò prælaudatus *Dominus Sennertus*, loco citato, quòd *Arthritis, si malè curetur, & natura succumbat, noxios humores expellere nescia, mortem acceleret.*

Anno quadragesimo primo, ex quo regnare capit Quid commentarii locò hùc afferam, haud liquet. Non memoratur annus, à quo vixit, sive summa totius vitæ; sed Regni. An quia à juventute commodè & belle vixit, donec ad scepra admisus; & post decennale Imperium in otio & quiete degens, vitæ & regni curas sentire capit. Certum enim est, Principes, & qui cæteris præsumt, sæpè curarum montibus obrui, & myriadas molestiarum pati. Deum immortalem! quot insomnes ducunt noctes! quot inquietos insumunt dies! quæ non hora, quâ non eorū animus in diversū trahatur, modò ad iram, modò metum? quæ lætitia, quæ non mediò in cursu sæpe inhibeatur? quæ spes, quam non sequior eventus corrumpat? quæ refectio denique excibo & potu, & formæ blandimentis,
qui-

quibus aulae abundant in luxum, in quâ non excessus oboriatur. Haud itaque mirum, pensitatis his omnibus, *Podagram* potentiorum & divitum appellari morbum, in quibus utpote prænominatæ occasiones facile concurrunt, & effectum sibi conformem producant. Quod & superius memorata exempla de *Augusto, Galbâ, Herode &c.* confirmant & avorum temporibus *Carolus V. Imperator, Henricus IV. Galliarum Rex* & alii, etiam hodiernò Pontifice in horum censum condescendente. Et tantum de Sacris.

TRACTATIO MEDICA.

P *Podagra* nomen hoc tempore generale est. Quamvis enim inter Arthritidis tres species, *pedum captura* solùm propriè & specialiter appellatur *Podagra*, [siquidem *παρὰ τὴν ἀγρὴν εἰς τὸ πόδι*, vel quasi *τὸν ποδῶν ἀγρὰ*, captura seu venatio pedum dicitur, unde propriè *Podagra* est pedicula seu tendicula, qua animalia capiuntur pedibus; sicut *Chiragra* manuum & *Ischias* quæ barbaris *Schiatica* dicitur, sedem habet ad summam natem, quâ nervi à lumbis & ab osse sacro emergentes feruntur in crura;] Abusivè tamen & impropriè nomen *Podagra* non solùm ad pedum dolores applicatur; sed etiam ad aliorum articulorum dolores extenditur, adeò, ut dum sursum fertur à pedibus, per vertebrae dorsum ad usque cervicem, & inde maxillarum & temporum dorsique & thoracis muscoli, cum distensione afficiuntur, renibusque & vesicæ malum hoc communicatur, & denique omnia, nares, aures, labia & fauces, capitis futuræ, totaque ossium & corporis compages, in doloris communionem trahuntur, etsi interna viscera nullam habeant articulationem; tamen taliter affecti, *Podagrâ* sæpè laborare dicantur: vel, quia à *Podagrâ*, tanquam à primâ causâ, harum partium symptomata successere: vel quia hæ partes interdum primò laborant, à quibus, nisi protinùs malum in articulos segregetur, ægris periculum imminet. Quò pactò jecur & lienem articularibus morbis laborare interdum, à *Paulo Aeginetâ* proditum est libr. 3. c. 78. *Hinc & Paracelsus*: Ein jeglicher / der do empfindet Fluß gegen den Füßen / oder Händen / oder Hüfften / oder ander Gleich / das ist / ein Gleichen-Wehe / mit ganzer Haut / groß Wehtag mit Geschwulst / Rött / mit unlust zu essen / mit abwechselung der Glieder / denselben heist Podagricum, und obs schon gleich nicht allein an Füßen / oder nicht allein an Händen / oder nicht allein an andern Gleichen

Gleichen wäre / sondern an mehr Enden / so sag / daß die einige Kranckheit sey: oder ob sie nicht in allen / allein in einem wäre / sag aber / daß die einige Kranckheit sey. Sed tunc fortè meliùs Podagra arthritica, vel arthritus podagrica appellari potest. Sanè, invaluit etiã usus apud non nullòs Medicos, ut dolores dentium vocent dentium podagrã, prout de eã integrum libellum scripsit *Johann Stephanus Strobelbergerus*. Maluerunt tamen alii podagræ nomen determinare, per additionem partis affectæ, & appellare, exempl. gr. *Gonagram*, quæ genuum, *Pechiagram* quæ cubiti, *Rhachisagram*, quæ spinæ dorsi, *Cleisagram*, quæ jugulorum, *Omagram*, quæ humeri cum scapulis, *Trachelagram*, quæ coxendicum, *δακτύλαγρã*, quæ digitorum, *σφυροναγρã*, quæ talorum articulos divexat infestatque. At, cùm Græcis olim illa nomina fuerint incognita, neque hodiè ad usum adeò admittantur. In verbis simus faciles, inodò de rebus constet.

Variis verò nōinibus & titulis gaudet *Podagra*. Aliquãdo appellatur *Gutta*, fortè à destillationibus sumptã analogiã, ubi *Gutta* post *Guttã* in vas recipiens delabitur, & quia universa Medentium Schola à catarrhis & destillationibus eandẽ duxit: vel, quia successivè lædendo, & dolores excitando, erodit cum ebullitione partes recipientes, sicut aquæ fortis gutta argenteo nummo affusa: sive, ut in proverbio dicitur: *Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo*. Veruntamen, cùm Germanis *Apoplexia* appelletur *der Tropff* / proinde *Paracelsus* *Gutta* vocabulum potiùs applicat *Apoplexia* & morbis congeneribus, quàm *Podagricis*. Appellat enim *Guttam*, *Synoviam* suæ partis, à quã procedit: *Synoviam* verò, partis suæ nutrimentum, & conservationem retentivæ & motivæ virtutis, ex viribus virtutis digestivæ. Unde, secundum eundem, *Synovia* habet virtutem attractivam, retentivam & motivam. Ex gr. quicquid renes attrahunt, attrahit ipsis *Synovia*, hoc est, cœlum inferius, radix & ipsa *Essentia vitæ*, à *Fernelio* spiritus insitus dicta. Quando verò *Synovia* separatur à parte aliquã, tunc statim insensibilitatem facit, & privationem motus, quem sequitur aut *Apoplexia* aut *Paralysis*. Ac proptereã *guttam* in microcosmo ait esse idem, quod fulmen in macrocosmo. Quemadmodum enim fulmen liquefacit ferrum, salvã manente substantiã, vel remanente corpore ferri: ita quoque *Guttam* liquefacere, non quidem corporaliter; sed spiritualiter, cerebrum, cor, pulmones, quasi ceram ab igne liquefaciam, & in massam compactam, partibus illis salvis manentibus: à cerebri deinde arce vel vertice ferire membra exteriora, manus & pedes, & consume-

re & comburere vim virtutemque sensitivam & motivam illius membri: neque aliter ferire linguam, & sequi privationem loquelæ, salvâ manente substantiâ, non verò officio linguæ. Idem de cœteris corporis partibus & membris sentit. Hâctenus ex *Paracelso*. Ex quibus facile colligere licet differentiam *Gutta Paracelsi*, à *Guttâ Galenicorum*; cùm hæc pedetentim articularum læsionem per stata tempora & recrudescentes paroxismos inducat, absque membri totali mortificatione, sed cum doloribus: illa verò sensum & motum auferat totaliter, & partis læsæ actiones tollat. Cùm verò sæpè eadem nomina diversis imponantur rebus, & ex *Guttâ Dogmaticorum*, processu temporis *Gutta Paracelsi* pullulare queat, cuilibet suam relinquimus auctoritatem, modò de genuino utriusque sensu constet. Nam & *Galli* secuti *Dogmaticos*, les *Guttas* appellant *Podagram*, de quâ sic *Moscherosch*: Die Frankosen nennen es les Guttas, das Tröpflein. Ich will lieber sagen das Schöpflein / als das Tröpflein. Aber viel Tropffen geben auch einen Schopffen. Darumb hüte dich für dem Tropffen / so wird dich das Podagram nicht mehr zopffen. Notamus hîc solùm obiter: Esse in *Moscoviâ* tormenti quoddam genus, ubi delinquentibus caput radunt, & postmodùm guttam glaciei liquefactæ capiti instillant, quam tam intolerabiles excitare dolores ajunt, ut impossibile sit, quenquam ultra novem guttas successive deciduas tolerare, quò minùs delicta omnia fateatur, aut intensissimò guttarum frigore subitò extingatur. Quantum enim damni ex glacie, capitis vertici impositâ, exurgat, intempestiva nuperrimi *Austria* Archiducis & in sperata, Germanoquæ orbi satis funesta mors demonstravit.

Germanis Podagra quoque appellatur das Zipperte / fortè deductò vocabulò à latino *Cippus*, qua ægri in hoc morbo non aliter afficiuntur, ac qui Cippo mancipantur, als wann man einen Ubelthäter in einen Stock legt: vel ab Hebræo שפיר Schafar. i. e. fregit; unde & aliud germanicum verbum, schiffen. Dolor enim arthriticus acerbissimus est, & maximè sensibilis, ut proinde nuper in eum non minùs scitè, quam jucundè magni nominis Princeps tali carmine luserit.

Es leidet keiner gern viel Stich und Nasengrüblen /
 Er kan es seinem Freund zuweilen auch verüblen /
 Jedoch Empfindlichkeit wol keinen ärger sucht /
 Als den das Podagram an beyden Füßen truckt.

Vires enim totius corporis frangit. Hinc *Moscherosch*, introducens *Podagricum*, inquit: Das Podagram das grambt/und zi zi zi zipert mir die Glieder der massen/ daß ich möcht von Sinnen kommen. Alii tamen à Cypride deducunt, secundum illud:

*Et quoniam à Cypria veneris venit illa furore,
Nomen ab hac Cypria nobile matre tulit.*

Sic liceat & hinc experiri *Johannis Matthæi Gradii* sententiam, quæ merito propter singularitatem vel ridicula vel suspecta esse possit. Ita v. ille in *commentario super Rhasen*: Artetica seu arthritis, ab artos, quod est junctura, & teneo tenes, quasi idem sonat, quod dolor tenens artus. *Chiragra* dicitur à *Chiros*, quod est manus, & gradior gradieris, quasi super gradiens manus. Sic & *Podagra* audit, quasi dolor pedum super gradiens. Sed ad peniciem Græcæ deductionis à latere etiam positæ esse videntur hæc derivationes. Vel n. dictus Author Græcicæ linguæ ignarus fuit, vel sarcastico hæc scripsisse animo credendus est, cum vel in vulgus notum sit, Medicinam à Græcis ad Romanos, cum eaque podagræ chiragræque nomen traductum esse.

Nonnullis der reichen Leuth Kranckheit / sive Heroum tortura: denominatione desumptâ à potiori, non quasi pauperes omninò non invadat; Sed, quòd potissimum, & ut plurimum divitum intret palatia, secundum illud.

*Nil manibus tangit, pedibus nec nititur ipsis,
Et tamen Heroum celsa theatra subit.*

Inter quos neque Cæsarum sceptris, neque Regum diademati parcat. Pedum tangit Episcoporum: Paparum invadit, cæteroquin osculo ab ipsis destinatos pedes: Cardinalium invadit purpuram: Non Duces, non Principes, non Doctores, non Prædicatores, non Monasteria tuta: non cellæ, non pulpita, non suggestus, ab ipsâ immunia: captura hæc ubique reperitur. *Alciatus* sic:

*Diva beatorum domitrix, inopesque perosa,
Quæ tantè vitam ducere ubique soles,
Et gaudes residens alienis invida plantis,
Stant unguenta tuis fertaque texta comis,
Et larga Ansonii Te oblectant pocula Bacchi,
Quorum pauperibus copia nulla domi est.
Ergò inopum merito scrupos, loca & aspera vitas,
Divitis in pedibus sed bene culta sedes.*

Quò etiam referri potest apologus, de peregrinatione aranæ & podagræ:

græ. Cùm enim hic affectus ex otio, luxu atque libidine generetur, raro pauperum tabernas frequentare solet. Secundùm illud:

Λυσιμελῆς Βάκχῳ, καὶ λυσιμελῆς ἀφροδίτης
γεννᾶται θυγατὴρ λυσιμελῆς ποδάγρα.

E solvilumba Venere solvilumboque Baccho, creata est solvilumba Podagra.

Fortè neque huc malè quadrat *dicterium Rabbiorum*: *Tria sunt, quæ nos in potestatem Podagra perducunt: calcens angustus, lectus brevior, & Venus immodica.* Invenitur tamen adhuc alia ratio apud Rabbinos, ob quam Podagra divitum morbus appellari queat. Sic enim legitur, docente id nos *præfato Excellentissimo Domino Professore Clodiô* in Talmud Babylonico, in tr. Schabbat c. 6. fol. 65. col. 1. Mulier si egreditur in Sabbatho, sive cum monetâ super **הצינית** cùm autem Talmud Hierosolymitanum illud **הצינית** expresserit in historiâ & morbo Asæ per **פורגרא**, conjectura haud levis inde suboritur, in Podagræ medicinam olim etiam monetam adhibitam fuisse. Quæ sanè medela faciliùs ab opulentis & divitibus, quàm pauperibus adhiberi potuit. In quo summi Dei æquitas deprehendi possit, quòd talem immittat morbum non nisi iis, qui medelam metallinam applicare quoque queant. Hactenus ille. Cui si divinare licet, hæc subesse ratio posset, quòd argentum, & Medicinæ ex eo conflatæ profint nervis, & magnam refrigerandi, & acidum podagricum coërcendi vim habeant, ob naturam mercurialem, in argento magis extraversam.

Aliis verò etiam gaudet honorum titulis, dum appellatur *Luciano*: *Gaudens nodis, humilectipeta, cursiveta, talorum tortrix, calci crematrix, male humitanga, pistilli sonum timens, genufraga, insomnis, circa articulos tophos in serendi cupida, curvigenusflexa Podagra.* Et quis omnia enarrare poterit, sive seria sive jocosa nomina, quibus podagrici & ipsa Podagra sæpius exagitantur? Hinc & Germani non desiere ludere in podagram, ut proinde non nemo vocarit: *Ein Knöchelliebendes / Gleichübendes / Bettütendes / Stubenwütendes / hart starck. Krümmendes / Fersen-peinigendes / Fußsolen-brennendes / Zehenzwick-zwackendes / leise-tretendes / spiß-stein-hassendes / Weinsmürbmachendes / Knie-brechendes / lotter-strümpffhafftes / Schuschnit-geweitertes / durchs Marck leuchtendes / Geblüt-gebornes Fräulein.* Ipsos verò podagricos, lamentos, snappentes, hinckentes, leisentes, beltzige & hornibus duriores pedes habentes.

Qui verò his aliisque titulis, si non scommata sunt, delectantur, illegant *Johannis Michaelis Moscherofchii, sive Philandri à Sittenvvalt, libri. 2. visionum visionem quintam, Emplastrum contra Podagram, dictam*; & habebit, unde sarcasmi & illusionibus malè assuetam mentem exfatiare queat. Sed valeant delusiones ægrorum! Pereant sarcasmi! Nobis alia longè hoc loco mens est, quàm ut eosdem in scenam ridiculè protrahamus, & quanta ex invisâ Podagrâ hauriant commoda, quibus ferè omnibus artibus & scientiis initientur, prolixo recenseamus sermone, memores illius, quod vulgò dicitur: *In tuum ipsius sinum inspice, ne malorum aliorum exprobratione & insectatione domesticorum aliquando malorum admonearis.* Ubique confert, ut te ipsum noveris: Multi dum curiosè aliorum acutè cernunt vitia, immemores manticæ, quod in tergo est, similibus fortè & morbis & vitiis obnoxii sunt: quæ hodierna non docet dies, sequens fortè docebit. Secum itaque quisque habitet, ut nôrit, quàm sit sibi ipsi curta supellex. *conf. Sir. c. 10.*

De Podagrâ itaque dicturus, Arthritidis eam speciem esse statuo, quæ pedibus dolores infert, & quidem eorum potissimùm articulis horumque partibus sensibilibus, inprimis v. membranis, tanquam tangendi organis. Licet totus homo subjectum sit, quod compatitur.

Variè v. hîc inter se dissident *Authores*, inquirendo, an sit morbus, & qualis: an verò Symptoma? Sunt enim nonnulli, qui eam dicunt morbum intemperiei cum materia: alii morbum partium organicarum: alii morbum solutæ unitatis & huic fere omnes medentur Scholæ auscultant. Sunt verò etiam alii, qui omnia, quæ *Podagrâ* patiuntur, symptomata dicunt. Cùm enim, teste *Ferneliô*, morborum universa cohors vel à Symptomatibus, vel loco affecto sua acceperit nomina, & morbi non reperiantur, nisi in viventibus, in temperies verò, sive cum, sive sine materiâ, ut plurimùm vel præcedant, vel sequantur morbum, ut & solutæ per causas internas unitates, & tumores; hinc *Helmontius* morborum aliam rationem indagandam censuit, quæ consisteret in connexionè causæ occasionalis ad spiritum vitæ, unde hic, pro variè conceptâ ideâ, varias quoque produceret exorbitationes, & pro harum conditione diversos quoque fructus.

Ne tamen hoc loco antiquitatis me opponam cultoribus, non invidebo illis suas opiniones, qui sive morbum intemperiei, sive partium organicarum, sive solutæ unitatis Podagram existimant, diversus enim considerandi modus omnem tollit oppositionem, modò, quæ

dicuntur veritati consentiant, rectè intelligantur & discernantur. *Robertus de Fluctibus*, morborum rationibus è *Ventis & Angelis*, *ventorum* præsidibus deductis, *Podagram* sub leprâ comprehendit, cujus profert rationem, quòd *Podagra* & præcipuè rebellis illa, quæ nodosa dicitur & gypsea, materiæ suæ soliditatem & grossitiem, ratione virtutis constrictivæ, septentrionis proprietatem nacta, à consistentiâ leprosa non multum distet, præterquam, quòd ad nervorum, artuum & membranarum meditullium penetraverit, ibique locum & sedem suam fixam & profundam teneat. Septentrionalem verò proprietatem ejus deducit ex eo, quòd se illa materia gypsea more cinerum habeat, quæ frigore non sine suo sale concreta sit. At, si de vento opposito, videlicet Australi, & Eurô-Australi: vel illo transversali, videlicet Eurô participet, eò quidem calidiorem & infestiozem esse dolorem. Sic enim in macrocosmo, tam in plagâ septentrionali lapides ceraunos procreari, quam in plagis calidis, sive sint meridionales sive orientales: atque hinc fieri, ut non modò dolores secum ferant, cum inflammationibus febrium comitibus, uti *Asa Regi Judæ* &c. notandum tamen, quòd, uti lepra duplex est, alia munda & alia immunda, podagram sub leprâ mundâ comprehendat.

Georgius Henischius Medicus Augustanus, *Commentariò in Aretæum*, *Arthritidem Lue Venereæ* affinem facit & cognatam, eò, quòd & hæc ossium dolores excitet, licet in diversis locis. *Arthritidem* infestare membranas articulos investientes: *Luem veneream* verò membranas, quæ medias partes ossium sive artuum constituent. Atque hinc *podagram* appellare non fuit veritus. Et sanè, utraq; *Veneris* proles est, ut proinde, ob cognationem omninò viri boni in id intendere debeant, ne nimium genio indulgentes, & sensibus, dulcia suadentibus, obtemperantes, *podagrici* fiant, & sic cum *lue venereâ* aut leprâ fororiare credi queant.

Neque minùs cum *Scelotyrbe* in multis participat, nisi quòd hæc non ita vehementer excruciet; sed tacito magis gressu suam absolvat delassando tragædiam, & ossifragium inadvertendo ferè introducat; licet & in eâ sint oris & gingivarum fœtores, pruritus, laxitates, dentium vacillationes, tibiæ discolorcs maculæ, nervorum resolutiones, crurumque totius corporis lassitudines. Quò verò pacto discerni possit ab *Erysipelate*, jam in confesso est, licet simul coincidere queant, & sæpè sub honestiori *Erysipelatis* pallio tegatur. *Ad causas*
me convento.

Senertus, perpenſis variis de *Podagræ cauſâ* ſententiis, tandem acquieſcit in humore aliquo falſo, acri, ſubtili, ſpirituum ſalinorum naturam plerumque referente. Et hinc arthritidis cauſam deducit ex falſo aliquo, quod mineralibus reſpondeat, & non incommodè ſal terræ appellari poſſit, in omnibus alimentis reperibile. Ideoque cenſet: ſal hoc, licet variis coctionibus in homine volatile fiat, niſi mox per alvum coctione excernatur & poſteà per ſudores vel urinam evacuetur, cumulari, & ita naturæ moleſtum factum ad articulos protrudi, atque ſic ſuâ acrimoniâ acutiſſimos excitare dolores, uſque dum, efferveſcentiâ compoſitâ, coaguletur atque figatur in Synoviâ, more ſpirituum acidorum, qui naturâ volatiliores, facilimè nihilominus lixivioſis ſalibus, & per ea fixationi auſcultant.

Variè de *Podagrâ* ſentit *Paracelſus*. Mox enim Sulphur accenſum in glutine eam nominat: mox accenſam frigiditatem in Synoviâ afferere videtur: alibi tartareis morbis annumerat *Podagram*, ſeu morbis ſalis mineralis, ſeu liquoris acetofi. Ubi comprehenſis ſub Tartaro omnium ſalium ſpeciebus, aluminis, vitrioli, ſalis petræ, communis, gemmæ, maris, berberum, acatiæ, &c. diverſitatem dolorum ſignorumque podagricorum, pro naturâ horum ſalium variare aſſerit, imò, viâ hæreditaria, cibò & potu, aſtralique influentia, has ſalium ſpecies in nobis generari, conſtanter ubique affirmat. Quâ de re legatur ipſius de podagra libellus, ad quem lectorem remittimus. *Hippocrati*, libro de affectionibus, hic morbus ex bile & pituita oritur, cum nempe hi humores agitati ad articulos decubuerint; quod, iteratis ibidem de pedum dolore verbis, confirmare videtur, dum, *Estque hic morbus, inquit, ſanguinis à bile ex pituitâ corrupti, qui quò magis tenues venulas corporique plurimum neceſſarias vias, offa multa ac crebra ſubierit; eò ſanè tum ſtabilior morbus eſt & gravis, minime tamen lethalis.*

Ejuſdem ferè ſententiæ eſt *Galenus*, cuius ideòque verba libro 10. de compoſitione Medicam. p. m. 167. & 68. de iſchiade, podagra & arthritide, apponere libuit, ſic ille: *communem habent hi tres affectus redundantiam humoris. Aliquando irruens humor ſanguineus eſt, ut plurimum autem pituitoſus, aut ex pituitoſo & biliſo miſtus, quibus etiam interdum miſcetur ſanguis. Porro, ubi pituitoſus humor, qui proprie appellatur crudus, in articulis delituerit diutius; craſſior atque viſcoſior efficitur, tophisque & callis dictis præbet generationem. Qui quidem, poſtquam producti fuerint, non eſt quod ſperes, humores illos poſſe exactè diſſol-*

vi. *Differentia affligentium humorum facile ex colore dignoscitur. Præterea biliosus sanguis multæ caliditatis sensum exhibet agrotanti, à caloricis que remediis exacerbatur, quemadmodum remittitur rursus à frigidis.*

Cæterum, ut hic in humoribus acquiescit: ita ille alibi, non calidum, non frigidum, humidum & siccum hominem lædere fatetur, quod magnam per se vim habere has qualitates neget, nisi simul fuerit in illis acerbum, acidum & amarum, prout est in libro de veteri Medicinâ. Quæ uti consideratu dignissima sunt, ita meritò lectorem philiatrum pro exploranda veritatis semita, ad accuratam eorum expeditionem, allicere debent, ut sitientem recreare animum possit.

Ex antiquis porrò *Rhasis* & Commentator ejus *Johannes Arcularius*, ad defluxiones se converterunt, ideoque illorum sententia tota defluxionibus humorum, stillicidiis que desuper incumbentibus referta est. Vel enim ipsis in causa est sanguis, mistus cum cholera, phlegmate, melancholia: vel mala complexio sine materia, eaq; vel calida, frigida aut sicca, habitò respectu ad triplicitatem doloris, qui est vel pungitivus vel tensivus, vel pulsativus: vel phlegma purum dulce, aut crudum, aut mucilaginosum, aut alterius speciei: vel sanguis purus, raro cholera, rarissime melancholia. Imò & ventositates ipsis causæ ratione veniunt, & apostemata, & variæ, innumeræ dicam, primæ, secundæ & tertiæ coctionis cacochymia. Quæ omnia fusiori typo descripta vide, sub titulo de dolore jucturarum, ubi & aëra veneremque & Bacchum accusant. Sed, dum omnium morborum receptas ex humoribus causas sic ferè recensuerunt, etiam podagræ polentam fortè suam, in tanta occasionalium frequentia, invenerunt.

Proximam continentemque omnis arthritidis ac doloris podagrici causam esse, non simplicem ullam intemperiem; sed humorem præter naturam, parti sive infixum sive adhærentem, qui sæpè tumore manifesto se prodat, statuit *Fernelius*, de partium morbis & Symptomatibus. libr. 6. c. 18. p. m. 310. Antecedentem verò cum aliis humorem esse statuit, qui aliunde in imbecillos articulos aut influat, aut influxurus sit, neque tamen hunc vel sanguinem biliosum aut melancholicum unquam esse; sed omninò vel pituitosum vel serosum, De terminò verò à quò itidem sollicitus est, dum errare illos omnes asserit, qui ex intimis illum partibus in articulos erumpere putent. Siquidem impossibile sit, humorem aliquem, qui perfectè antea sanguini mistus erat, absque alterius connubio, per ora venarum purum excidere posse. Sic neque etiam cruditatem in cachexia, è visceribus

in pedes incumbentem, ut tumescant, podagram efficere. Aliam itaque inquit arthritidis originem, caput inquam, è quo pituitosus tenuisque humor profluat in articulos, propterea, quòd venæ multæ, ab externis jugularibus deductæ, excrementa sua tenuia atque serosa deponant in partes capitis externas, & extra calvam positas, è quibus supervacaneus humor, per summa corporis, sub cute deorsum decurrat, vel sponte, vel levissimâ frigoris, æstus, frictionisque occasione motus; atque tum, si incitatus humor in dextrum latus decumbat, dextrum humerum brachiumque: sin in sinistrum, sinistrum dolor occupet. Et sic in dorsum, cervicem, scapulas, coxendices & crura fluxiones & dolores porrò concitari existimat. Quia verò tenuis admodum humor sit, ei persimilis, quem frigidiorè cælo per nares fluere comperimus; ideò non in mediis regionibus, quæ amplæ laxæque sunt, sed in solis, qui compacti densique sunt, articulis subsistere, ibique tragœdiæ suæ scenam fortiter explicare. Tandem impactum articulo humorem caloris nostri vehementiorumque medicamentorum vi crassescere, & parte tenui dissipatâ, fecem quandam remanentem tophos, calculosque constituere. *Sic Fernelius.*

Ex accuratioribus etiam viris Medicis ac Philolophis, quorum singularis experientia fidem mereri, praxisque in curandâ podagrâ felicior boni aliquid præ se ferre videtur, vixit, *C N E U F F E L I U S*, Divo Casimiro Polonia quondam Regi, Arcissevio, aliisque Nobilibus Batavis, quos ab Arthritide podagricâ liberavit, celebris. Is, uti tribus principiis, sale, sulphure & mercurio, à capitis mortui adhærentia fecibusque separatis microcosmum hominem nutriri & conservari asseruit; ita heterogeneis iis, neque probè depuratis, dissolvi iterum, delinquente archeò, corpus, & morbis obnoxium fieri, æquum duxit. Ex eo ergò fundamentò ad *Arcissevium*: *Salem*, inquit, nisi in tertiâ coctione per urinam, sive propriam singulis partibus digestionem quartam, unâ cum cruore separetur vel madore, verberari in acrimoniam & confundi cum partibus mercurialibus; hinc sal acrius & grossius tandem reddi, & sanguine demum cum carnosis partibus id agrè ferente ad articulationum cavernas & receptacula deponi in tartarum juncturarum, eumque sensim & annuatim auctum, acrimoniam sui salis, partes membranosas paulatim ferire & erodere: imò certis temporibus cum dulci articulorum sale, synoviâ, inspumescere, commoroque febrili paroxysmò, dolores & coagulationes ita prosilire, annuatim figi, & in tophos, nodos seu lapides degenerare solvi difficilimos. *Rhumelius* deniq;

D

origi-

originem arthriticorum affectuum deduxit ex sale naturæ resoluto volatili, sive mercuriali: de podagra v. esse morbum tartaricum, ex genere venoso evaporatione in cerebro primum excitatum, dein in artus præcipitatum, & propter distantiam à corde, ob imbecillitatem caloris ibidem coagulatum, dolores excitantem.

Verùm enim verò; consideratis his opinionibus tam diversa suadentibus, fit mihi certè timor, & pavida trepidat formidine pectus, dum procul dubio veriora quidam, veritati minùs consona alii protulère. An verò defensum irem eos, quorum etiam vel memoriam aliis invisam esse certum est? an illorum exprobrarem monumenta, à quibus prima artis initia jacta fuisse cognovi? utrumque absit. Haud siquidem mihi animus est, reprehendere Veterum labores, aut Neotericorum ridere curiositates. Sit cuique suæ industriæ laus. Alia ætas alia dat experimenta, alias loquendi & discurrendi occasiones circa ea, & alias proinde suppeditat sæpe rationes. Neque enim statim dissentire censendi sunt in fundamento, qui aliis utuntur terminis. Optimè id siquidem docuit *Sennertus, in consensu & dissensu Chymicorum & Galenicorum*; apparensque dissensus multoties pulcherrimam tandem manifestavit, post sedulas discussiones, harmoniam. Atque hinc etiam factum est, ut plurimi hærentes in calidi, frigidi, humidi & sicci terminis, paululum latius discesserint à morborum exquisitis causis, remotas eligentes pro propinquis, aut effectus substituentes pro causis: alii dein acidum, amarum, ponticum & falsum, insipidum & ejusmodi alia olfacientes, substituerint sanguinem, bilem, pituitam & melancholiam: Alii porrò ulterius inquirentes in *Hippocratis* verba, *Acidum & Alkali*, i.e. sal lixivum elegerint pro sanitatis & morborum fundamentis: vel, uti aliter quoque *Hippocrates* loquitur, ignem & aquam; de quibus, & quo sensu, *Acidum* aliter vocetur ignis, forma, lux, Sulphur, filius Solis, aurum philosophicum, spiritus vitalis, item acetosum, calidum innarum, lumen vitale; hocque antiquissimum sit principium in omnibus feminibus & quietissimum, nisi nimium excitetur, & sic ad vitalitatem pergat; multiplicetur porrò & compescatur igne artificiali; & *Ignis* denique sit *mollis* & naturæ, & sequatur Patrem suum Solem, habeatque virtutem coagulandi aquam, in herbas, mineralia & metalla, & in regno quoque animali, sanguinem in carnem & ossa: *Alkali* verò, aqua, luna, femina, vertumnus, mater omnium rerum, sed tenui luce imbutum, ne in auras abeat, item humidum radicale, videantur *Tacshenius & Cosmopolita*.

Mihi hoc loco præ cæteris placeat *Hippocratica sententia*, quam etiam *Dominus parens meus* sequitur in *Phaside suo secundo*, sive *Chrysgoniâ animali & minerali*.

Nempe: est in stomacho *Acidum* quoddam *fermentale & digestivum*, quod, an stomacho sit proprium ac geniale: an verò à liene inspiretur? jam non disputabimus, cum id *Viri Clarissimi* satis expeditum dederint. Sufficiat, reperiri hoc in stomacho. *Acidum* hoc remissiones varias patitur ac intensiones. Sin. remittitur & pro naturâ suâ infirmius fit, oriuntur variæ appetitus dejectiones, ciborum nausæ, malæque cõctiones, insufficientesque transmutationes, nempe, pro cremore liquamen aquosum, quod, ob defectum fermenti acidi, non rarò amarescit, & flavescit, ac, ubi agglutinandum est, putret & nidore horribili infame fit & cadaverosum, unde cholera, lienteria, cœliaca passio, & dissoluti morbi alii: Sin intenditur, sæpe mutatur in acidum acetosum, crudele, & patit orexin, tormina & morbos coagulatos.

Aciditas itaque intensior, & peregrina vitæ initiis, sive cœlo & causis aliis externis suscitata, sive in seminio diu longumque feriata & jam expergefacta, sive maturitate temporis, sive mala vivendi ratione actuata, dum longè lateque vagari cupit, *vel* contingit *immediatè* ipsum stomachi rectorem, quem I. B. *Helmontius* Archeum localem *vel* insitum appellat, nihilque fortè aliud est, quàm ipse vitalis spiritus insitus stomacho: *vel* commiscetur priùs cibus in eo contentis, & ex eo porrò aliò latis. Si commiscetur *immediatè* initiis vitalibus, & spiritui vitæ insito in stomacho, affectus tædiò vitæ rector semper insurgit, ad proscribendum illum hostem, illumque longè à se removeere contendit; qui, si feratur in *Synoviam*, sive semen crudum, ossibus assimilandis dedicatum, inficit eam & statim oritur arthritus. Dicitur verò *Synovia* mucis lago quædam pellucida, qualis vitulo mactato amputatis pedibus è tibiis stillat, vulgò *das Glieder-Wasser*.

Neque verò hîc existimet quisquam, hæc extra auctoritatem *Hippocratis* dici; siquidem cujusvis morbi character, ad animæ gremium admissibilis est, si consideretur, quantum animi affectus imperiû habeant in animam & ad producendos morbos. Hinc enim etiam *Hippocrates* ait: *Bilis atra, si in corpus spargatur, epilepsiam: sin in animam, dementiam parit.* Atque ideò quoque patet ratio, cur pavore interdum multi corruant Epileptici: aliâ vice pavore multi liberentur à Podagrâ? ut enim morbus actu talis aliquis fiat, semper applicatio ad Spiritum vitæ, sive lumen vitale necesse est, quod sive Archeum, sive animam sensitivam voces, parùm interest, modò de re constet.

Et propterea accurare sentiunt, qui ex eo fundamentò podagram defnientes, dicunt: *Quod sit character morbidus, seminaliter in spiritu vitæ hospitans, qui, sua maturitatis terminis, fructum acidum fermentalem gignat, spermaticis partibus confermentabilem.* Uti enim semen pyri degustatum, gustum fructus pyri non exhibet: sic podagræ conceptus, actualiter non est in spiritu vitæ; sed potentialiter, qui actualiter contaminat synoviam, & articulos dolore afficit. Sin verò *mediate* peregrinus acor, & primò quidem in cibum & potum feratur, digestionibus simul turbantur; & hinc lassitudo primùm tensiva podagricis plerumque molesta est: ratio, quia jam memoratum acidum extra spheram suam in venas elapsum, si cum bile, in sanguinem suo tandem etiam tempore ascendente effervescat, flatus, quos quidem in intestino ileo ad alvi secretionem excitare debebat, peregrinos venis gignit hospites, quorum defectus in intestinis, uti alvi excretionem retardat; sic excessus in venis, quid mirum, si spiritum vitæ in languores & flatulentas oscitationes stimulet? Neque enim inconsonum experientiae est, acida cum lixivo sale, quo bilis naturaliter turget, ebullientia flatus excitare, & alcali tartari cum aceto junctum *Gas* acidum eructare naribus tædiosum.

Quemadmodum verò idem sal, alterius qualitatis & proprietatis *Gas* excitat cum aceto: Cum nitri spiritu aliud: aliud cum spiritu Vitrioli: Ita hinc quoque ratio desumitur, cur in venis podagricum cum bile ebulliens acidum flatus spiret, lassitudinis tensivæ, non verò alterius symptomatis authores? Cur & acidum epilepticum flatus convulsivos; phreneticum furores; apoplecticum stupores, &c. inducat? ubi tamen simul negari non potest: flatulentiam, secundum magis & minus, pro occasionalium abundantia ingruentem, interdum vel dolorem moderari vel exacerbare posse.

Dein excitatur *Febris*, ex ejusdem acoris in membranosas nervosasque partes vi & proprietate. Semper enim conceptus acidi, quam primùm sensoriis membranosisque admovetur partibus, frigus parit & ex proprietate suâ contractiva intensiori vel remissiori, rigore vel horrore quatit Archeum. Acida enim nervis inimica existunt, eandemque, si intactus organa moventur, cum nervis actionem subire censenda sunt, quam spiritus Vitrioli, & alia eidem affinia acida pariunt, si spiritui urinæ & salibus similibus misceantur. Commota enim ibi acida ad stuporem usque cohorrescere sæpè faciunt tangentis præ-

nimia

nimiã frigiditate manum. Qui v. horrorem sequitur febrilis æstus, ab eodem deducitur podagrico acido, non simpliciter tamen moto; sed unã cum bile effervescente, quæ corpus est, de partibus conflagrabilibus & oleosis admodum participans. Ita enim juncta moventur simul; siquidem in motum concitati spiritus bilis volatiles, torpentes etiam atque hactenus occultos excitant acidi ignes, sicque unitã utriusque virtute jam fortius urgent. Neq; enim ignotum est *Spagyris*: conflagrabilia & volatilia sub jugum acidorũ vinciri, imò & in alcalium consortiũ inadvertenter redigi & à torpore iterum in actum revocari & expergiscere posse. Monstrat id spiritus Nitri & aquæ fortis, qui in Martis solutionem avidissimi in flammam sæpe erumpunt. Spiritus Vitrioli, si Terebintinæ affundatur, excitato per utriusque motum igne, flammam concipit. Quid mirum ergò, si in sanguinem revoluta bilis apprehendat, quatiente horrore membranas, acidum, atque, occulto utriusque ita excitato sulphure, actionem antea frigore terminandam finiat febrili æstu? Clarius id demonstrabit spiritus Vitrioli, cujus occultum Sulphur non ignotum est Philosophis, simulq; id sal tartari docebit, de sui itidem olei connubio participans? Cui enim ignotum, salia volatilia cum oleis congressum facientia figi. Huic ergò spiritui Vitrioli, cum spiritu urinæ misto, jamque intensissimum frigus parienti, si addatur sal tartari fixum, in motum concitatur oleosum talis, spiritusque Vitrioli Sulphur, tantusque jam excitatur vel eo momento & fervor & æstus, ut vitrum vix manibus teneri queat. Quod egregium sanè exemplum est, idem acidum, diverso tamen respectu, & frigoris æstusque parentem esse posse.

In æstuosã verò istã ebullitione, si flatus violentius membranis nervisque impingantur, ibidem hærentes, combustionis igneique calor sensum, & nã iterum dissidentur sudoribus, febrim continuam excitant. Ejusdem enim objecti semper idem sensus est, neque ideò calor naturalis ad pristinam temperiem redire potest, nisi igneis partibus à sensorio ablati.

Mox verò aciditas podagrica pedetentim ad uterum proprium, ubi se se duo ossa contingunt, delata & subsistens, dolorem leviusculum primò: dein velut ardentis stellæ parit, ex eadem effervescentiæ ratione, cum hãc tamen differentia, quòd illic cum bile: hãc verò sub articulis in synovia ebulliat. Hunc sequuntur, aucta aciditate, calores & tumores, & quæ alia podagricorum mala esse consueverunt. Neque enim calor ut sic, & humor, qua talis, podagræ causa esse queunt,

nisi quis dicere velit: calorem, qui soluto argento per aquam fortem fit, vel soluto per chrysulcam auro & mercurio, esse causam solutionis eorum, cum sequatur ex solventis & soluti mutua in se invicem actione, & tunc humores ad partem affectam confluant. Sed, uti chrysulcâ nimis forti, & planè dephlegmata, velut accensô igne calor intenditur, contactu mercurii & auri, quæ igneô grava sunt sulphure: ita etiam pro gradu aciditatis & objecti solvendi, majores minoresvé dolores, calores, tumores, ebullitiones, solutiones continui. Cùmque variæ solventium acidorum & ponticorum ad corpora solvenda sint proportionales, ut, dum aqua, quæ aurum solvit, argentum non attingit, & quæ argentum solvit, aurum linquit intactum, licet & inveniuntur aquæ corrosivæ, quæ & aurum & argentum simul solvunt; hinc quoque ratio colligi poterit, cur non omne acidum sit podagricum; sed aliud *Colicum*, aliud *Apoplecticum*, aliud *Calculosum*, aliud *Ischuriticum*, aliud *Pleuriticum*, aliud verò omnibus his producendis aptum? siquidem, non rarò etiam his & similibus affectibus podagrici simul affliguntur, de quibus plura in curatione.

Tophi restant, qui nil aliud sunt, cùm plerumque silente podagrâ prodeant, & sedatis doloribus primùm conspiciantur, quàm præcipitatus, destructô acidô morbosô, pulvis, creta, seu coagulum, in saxeam, seu potius cretaceam duritiem abeuntis synoviæ. Atque res hæc sese non aliter habere videtur, ac si solutum per aquam fortem argentum, seu, si mavis, argentum vivum, quod liquiditate sua magis synoviæ in calcem abeunti respondere videtur, sale communi præcipites in calcem candidam tophis podagricis haud absimilem. Cùm enim vel ipsius sanguinis generatio & synoviæ processerit menstrui solventis opificio, ex solido in fluidum; cur non itidem præcipitantium virtute, ex fluido reverterentur in solidum, & sic coagulationis gradum paulatim susciperent sanguis, bilis, synovia, & alia?

Et cùm variæ sint calcium præcipitatarum proprietates, præcipitantium genium redolentes, ut ex gr. Luna *aliter* cadat, si sale communi præcipitetur, sic enim evadit in pulverem albo caseo similem, qui facili dein negotio in vitrum liquatur, vel Lunam dat corneam, ut *Isaacus Hollandus* & alij memorant, *aliter* verò, si cum cupro, & cum aqua regia aliter præcipitetur, & ob id magnam partem vel omninò sæpius avolet ab igne, vel etiam fixior reddatur, ut tota eludat etiam ignis extremi reverberium; hinc præcipitantia quoque variant calcem podagricorum, ut alia sub tumoribus erysipelatodicis, alia sub œde-

matosis, alia verò sub lymphatica partis affectæ intumescencia cadat, & hæc volatilis resolvi iterum & per aporrhæas dissipari: illa verò fixior topthorum motusque impotentia mater esse possit.

Hæc sunt, quæ de podagræ nominibus, ortu, causis, signis & symptomatibus, pro captu meo, ea qua potui brevitate, sententiis eorum, qui de podagra scripsere, annectenda duxi; ut, quantum veritatis, ratione ac demonstrationibus, asseruerim, exponerem legentium candori, & ulteriora de his meditando occasionem præberem.

Unicum restat: quomodo vitalis acor ex rerum nonnaturalium abusu degeneret & peregrinus vitæ nostræ fieri soleat, ut exorbitare, id est, invenis stagnare, & tam incondita patrare cogatur?

Et sanè, uti in aëre occultus vitæ cibus est, si homogeneous & clementior puritate ac perspicuitate sua nobiscum ludit: ita, si deturpatur, & variis sive superiorum sive inferiorum influentiis nobis contrarius fit & inficitur, quis non videt, sanguinem tot inspirationibus corrumpi, & transmutari debere in anomalam formam, secundum admistorum proprietates? Quæ verò, ceu variæ sunt, sic variorum morborum & ipsius quoque podagræ suscitatrices esse solent.

Sive ergò peculiaris quidam astrorum aspectus, sive aqua & aër, seu exhalationes quædam mineralium, per aërem, sanguinis latici communicent peregrinum acorem illum, res certè se non aliter habere videtur, eventus ratione, quàm, si tincturæ antimonii per aquam fortem factæ, affundas acetum destillatum; tum enim liquores sibi invicem exitiosi fiunt, & quàm primùm sese apprehendunt, in liquorem neutrum degenerant; unde fecum seu coaguli cujusdam mucidi præcipitatio oritur: Ita, inquam, morbosum illud acidum, sive cœlitis, sive è terra irruens, sive ex cibo & potu intrò genitum, quàm primùm cum acore nostro naturali unitur, & hic ab illo superatur, tum sese invicem destruunt, & ad neutrius alicujus naturam rediguntur, subsidente quodam feculento ex sanguine coagulo. Quod idem videbis, si aquam regis sanguini ex vena secta emisso affundas. Fex verò illa, si feratur in glandulas, quæ succum acidum secernere solent, (quod plerumque contingit, ob acoris peregrini contagium, propter quod ad ejusmodi officinas segregatorias amandatur,) obstructions parit, i.e. non institutâ amplius separatione, acor peregrinus in venis remanet & stagnat, jamque febris & paulatim podagra in promptu est.

Similem obstructionem & vini nimia ingluvies & Veneris excessus pariunt, cum ea tamen utriusque proficientis inde podagræ specie,

cie, quòd in hâc obstructiones, quæ exorbitantis acidi causæ sunt, fiant ab humorum spissa condensatione, ex spirituum volatilium deperditione facta, atque hinc acidum fixius redditum, doloribus profundis & lancinantibus ægris molestum magis sit, & horrore fortiori quatiat, concurrente simul ad hoc fissurâ hepatis, quæ Veneris præmium dicitur, *Prov. 7. v. 23.* id est, bilis corruptione & languore: illic verò obstructionis origo proveniat à coagulativo vini acore, naturale quidem acidum nostrum destruente, volatiliori tamen, ob vini adusti acredinem, atque ob id igneo & efferò magis dolore, vitæ nostræ moderatorem in furores agente. Quæ quidem jam de theoretica podagræ consideratione sufficient.

De Curâ Podagræ.

Podagræ curationem aggressurus laterem lavare videbor. Quis enim mortalium est, qui de tubacta *podagra* gloriari possit? Domantur quidem tygrides, & leones, & ursi, ut innoxie per plateas ducantur, ad obsequium parati; Sed, quis hanc feram domuit? quis illi compedes injecit? quis eam abire, excedere, evadere, erumpere jussit, non relictâ noxâ, aut recidivæ metu? Omnes sanè, conspectò hoste hòc, trépidunt, & velut, conspectò illo Philistæò viginti quatuor digitorum, Israëlita, aufugiunt querulanturque invicem: annon vidistis illum armatum; ecce jam adscendit & toti Medicorum exercitui illudit, jaciendo in ipsum probra & convitia. At verò, quod *Dávid* respondit *Sauli*, prior. *Samuelis c. 17. v. 33.* *Ne concidat animus ullius propter istum: Servus tuus iturus est, expugnaturus contra Pelischthæum istum*, quod Lutherus pulchrè ita reddidit: *es entfalle keinem Menschen das Herz umb des willen / dein Knecht soll hingehen / und mit dem Philister streiten.* Idem mihi dicere hodiè liceat. Neque enim sive ratione morbi, sive ratione causarum & Symptomatum, sive ratione remediorum repugnantiam video, aut victoriæ impossibilitatem, modò sibi gloriæ ducat æger, præceptis medicis obsequi, & Medicus, velut strenuus belli dux idoneis armis manus conferat, lassari nescius, donec in fugam dilabatur, aut genuinis calculis, velut ex fundâ jactis, cadat *Podagra*.

Probatum hoc dedit *Paracelsus*, teste Epitaphiò ejus, quod *Salisburgi* cernitur. Probatum dedere exempla aliorum, qui carceribus, inediâ & strictâ diætâ, antea hoc malo vexatissimi ad sanitatem rediere,

rediére, nec invidenda laus illi *Podagra Domitori Cneuffeliò, Divi Cafmiri Regis Polonia Archiatrò*, si, quæ de domitâ podagrâ edidére amici ejus, vera sunt. Aliorum exempla videantur apud Schenckium, Horstium, Agricultam & Doctores alios.

Haud verò huc adducam magnum remediorum exercitum; nec pagellas has onerabo congestis hinc inde, multam partem tamen dubiis receptis; sed brevia & convenientia solùm me adducendum confido, & quæ morbum ejusque causas respiciant. Quemadmodùm itaque bonam illam *Alexandri* indolem, quâ omnes Reges, teste *Curtiò*, antecessit, illam in subeundis periculis constantiam, in rebus molliendis efficiendisque velocitatem, in deditis fidem, in captivis clementiam, in voluptatibus permissis quoque & usitatis temperantiam, haud tolerabili vini cupiditate fœdavit: ita è contrâ, omnibus omninò podagricis suavor essem, ut quotidie legerent & observarent id, quod habetur *Judicum c. 13. v. 14.* Jam enim satis innotuit, quantum tum ad conservandam sanitatem, tum morborum præservationem & curationem momenti adferat diætâ, tam generaliter, quoad sex res non naturales, quàm specialiter solùm, quoad cibum & potum considerata; præsertim in eâ medendi methodo, quæ causas occasionales respicit. *Due* enim uti morborum quorumcunque sunt *columnæ*, quibus ædificium morbosum innititur, *materia* nimirum *occasionalis*, & *materia cum efficiente archeali*, quarum alterutrâ sublatâ, ruit totum, quod iis superstructum est: ita duplex curandi morbos methodus æquè docetur. *Altera*, quæ occultiori cujusdam arcani viâ omnem sanat morbum, quatenus indignationes Spiritus vitæ tollit ejusque confusiones, pacemque huic imperat, ne morbum pariat; sed vel partum deleat, vel ipsius causæ occasionalis profligationem meditetur; quæ secundùm multorum placita diætæ rationem non tam sollicitè habet. *Altera* verò, quæ causam occasionalem demetit, eamque solam respicit. De utrâque ergò differenti mihi, utriusque etiam suo loco regulæ observandæ sunt: Jamque, ubi medicamenta causam occasionalem respicientia meditor, rectè etiam rerum non naturalium & diætæ rationem observo. Siquidem hîc parcimoniâ ciborum plus efficerent ægri, quàm omni pellis laceratione, aut truculentâ ignium ambustione, vel lignorum, radicumque barbararum potu, uti loquitur *Helmont.* Aërem ergò, ubi ad arbitrium quilibet moderari non potest, neque, necessitate urgente, imperare somno & vigiliis; cætera tamen, quæ in potestate nostrâ aliquo modo esse videntur, ut cibus & potus, motus

& quies, excreta & retenta, & animi pathemata, quibus maximè alterari solet corpus, probè attendenda sunt, præcipuè cibus & potus, quæ si ad naturæ tolerantiam non administrantur, plus sæpè nocimenti adferunt, quàm si parcè propinentur. De cœterò verò podagræ curationem, tribus absolvi posse, resolventibus nempe, mitigantibus & corroborantibus confido. Ego tamen, dum *Davidis* contra *Goliathum* pugnantis exemplum attuli, *quinque lapidibus*, quos *quinque remedium generibus* confero, prælium antipodagricum confectum iri, spero.

Primum lapidem jam tum adduxi, ex *Judicum* c. 13. v. 14. Nisi enim Diæta strictior observetur, & homo non potiùs in sicco, quàm humido vivere maluerit, secutus gulam & ingluviem intemperantiamque omnem, cum sapientiâ etiam sanitas vacillat & in casu erit. Maneat itaque hîc podagricis sanctum hoc phrenoschema: aut sustine, aut abstine.

Secundum lapidem constituent Medicamenta resolventia.

Inter resolventia v. *primò* mihi discurrendum video, de purgantibus; de quibus cum *Hippocrate* ex libro, de *Arte* §. 39. & 40. ajo: *Ipsa sola reconvalescentia non sufficere*; necessariam tamen esse, arcano universali destitutis hâc in medendi parte. Vim enim habent potenter resolvendi, & dum, irritatâ, per violentam humorum colliquationem, naturâ, vitæ spiritum necessitant, per accidens non nunquam efficiunt, quod per se non ausa fuisset natura, id est obstructions viscerum, hepatis præsertim & pancreatis, referant, & exorbitantem acorem in spheram reducunt propriam; unde verificatur illud *Hippocratis*: *Quòd colliquationes infernæ podagricos valdè juvent*. Ubi tamen nemini auctor esse velim, ut ad purgantia indifferenter proruat; siquidem scimus, non sine ratione conqueri multoties podagricos, ex usu purgantium se majus damnum sentire. Hinc & magnum eorum catalogum hîc annectere nolo, nisi quòd censeam, ea, quæ humorem ad articulos decubiturum serò avertunt, & commodè ad alvum ducunt, adhiberi posse, qualia sunt: *Electuarium caryocostinum*, quod *Bayerus* maximè commendavit, & *Robertus de Fluctibus*, tanquam panaceam habuit. Pòst, *electuarium de tamarindis cum foliis senæ*; vel pulvis sequens, qui recipit foliorum senæ mund. *Christallorum tartari*, hermodact. veror in vino ablutorum, *sarsaparillæ* an drach. ʒ. sem anisi gr. v. scammon. gr. ʒ. cinam. gr. vj. fiat pulvis dividendus in 4. partes, cujus una pars detur tertio post plenilunium die. Præ cæteris non contemnendus est *Mercurius*

curius dulcificatus, qui cum pilulis de sagapeno mixtus multum confert. Nobile enim est medicamentum, quod, si rectè paratum sit, nunquam destituit ægrum suo effectû; siquidem articulos etiam ab infarctu liberat, & potenter resolvit producta podagrica; unde & in paralyfi prodest & contracturis, de quo videatur *Sala in Hermatologiâ*, & *Agricola in Poppium tract. de Mercurio*. Et hoc quoque facit *Mercurius corallatus* sive *Arcanum corallinum* à colore sic dictum, in extracto Iuæ artheticae, vel theriaca, unius vel dimidii grani pondere exhibitum, de quo *Paracelsus, Crollius, Phadro, Mylius, Sala, Agricola, Helmontius*, & pulchre denique *Huginus à Barma positi § 6. in Saturniis regnis*, scripsere. Idem præstat purgatio ex vitro ℥ ii. ex quo tinctura per oleum vitrioli vulgare extrahitur, cujus dosis est à gr. 5. 6. 7. 8. ad decem, ejus laudes vid. apud *Agricolam in Poppium, tractatu de antimonio p. m. 17.* sed hæc ne sint vilioris præparationis; sed à peritissimo artis chymicæ tractentur. Succedunt hisce sequentia, quæ quatenus ad alcalium profapiam accedunt, suâ etiam laude digna sunt, & præservationis loco commodè adhiberi possunt. Primum v. locum teneat Manna, si in immortale lumen & tincturam evehatur. Huic succedat sequens ex Tartaro medicamen, quod recipit salis Tartari & Cremoris ejusdem partes æquales, dissoluta hæc in aquâ roris majalis, vel aqua aliquâ arthetica filtrentur per chartam, post continuò bulliant in olla vitreata ad siccitatem, donec remaneat pulvis albissimus, qui pro necessitate in singulos dies in vino exhibitus; obstructions referat, & productis podagricis non tantum exterminium denuntiat; sed & multorum morborum genesi obstat, remotis iis, quæ occasionem præbere queunt spiritui vitæ nostræ, ut ab officio declinet, & excentricus fiat.

Ejusdem fructus & virtutis est antipodagricus Parei pulvis, cujus descriptio in *Hippocrate chymico p. 105.* reperitur, ex senâ, hermodactylis & cremore Tartari, cui addit Taccheni⁹ salé volatilé viperarum præparatû, de quo refert, quòd pergat per omnes corporis humani officinas in occulta salina forma, sudoris instar, & cum reperit acidiores saporé in cavitatibus & in juncturis & articulis, deferat proprium acidum & combibat dolorosum illud & ardens in Podagra; licet pro sale viperino & substitui possit sal sanguinis humani, magnarû *Roberto de Fluctibus* in Podagra virium, aut sal volatile. C. C. Cui non absimilis est alius ex cranio humano, uti legere est apud *Gregorium Horstium, hætenus in tot filiis successoribus immortalem Esculapium*: Item pulvis Artheticus *Paracelsi*, cujus meminit *Schröderus in pharmac. Medico-Chymica, l. 2. &*

pilula Anti-Podagrica Doringi, teste suprâ laudato *D. Horstio* p. m. quas itidem *Dn. D. Schröder* *tit. de pilulis* consignavit.

Liceat verò de Tartaro loquenti mihi & hoc adjicere, quod arcanum Tartari appellari omninò meretur, & inter resolventia præcipuum locum habet & ℞ Salis Tartar unc. 6. quibus affundatur ad eminentiam 4. digitorum acetum destillatum, quod abstractum per destillationem toties reaffundatur & abstrahatur, donec acetum, quod in qualibet destillatione aciditate sua privatur, iterum ascendat acidum, & in fundo cucurbitæ remaneat Tartarus instar olei. ℞. jam hujus olei partem unam, & terræ luteæ, qua orichalci fusores utuntur 3. partes, quibus destillatis per retortam prodibit spiritus suaveolens, qui resolvatur in oleum luteum. Hujus verò spiritus Tartari pars una, & spiritus vini partes duæ & olei vitrioli rubei pars decima sexta, & octava pars olei Sulphuris misceantur guttatim; & per tres menses circulentur, & absolutum erit arcanum Tartari, cujus dosis est à 10. ad 13. grana, in Podagra. Calculo, tussi, pthisi, anorexia, obstructionibus & nervorum malis. Aliud *Arcanum Tartari* tradit *Pharamundus Rhumelius in Leone Rubeo, anti-podagrico, fixo*. Neque miretur quisquam, Tartaro tantam attribui vim & potestatem. Cùm n. in Tartaro lateat vis & energia, metalla retroducendi & resolvendi in mercurium currentem, quis non videt, solutis, præcipitatis & sequestratis fecibus, per Tartarum, ex sanguine, tanquam sulphuribus sordidis, facilem dein patere viam sanguini ad sui primam integritatem, ut ritè circulum suum absolvat. Hæc præmississe sufficiat. Quis enim pilularum, extractorum, pulverum & aliorum purgantium classes huc adferret omnes?

Ad tertium lapidem progredior, qui est instar *gladii Goliathi*, & consistit in medicamentorum, acidum podagricum sive resolventium, sive exhaustivum, sive mitigatum & delentium usu.

Verior itaque cura, à resolventibus desumpta, consistit in resolutione acidi coagulantis, ejusque extirpatione, quæ tum primùm adhibetur, cùm per purgantia pancreas, & si quæ sunt reliqua acidi succi viscera, ab infarctu coaguli viscosi liberata sunt, viaque exorbitanti acido ad loca sua propria rursus monstrata est, & sunt *salia volatilia*, quæ alcalia seu urinosa vulgò nuncupantur, ut sal volatile cornu cervi, sal tartari volatile, istud præcipuè *Helmontianum*, quod spiritu vini volatili turgidum cum proprio ascendit phlegmate, non nunquam in formâ humidâ, non nunquam instar sublimati, quod vim habet resolvendi potentissi-

rentissimam, dignum iis, quibus ab *Helmontio* celebratur encomiis, item spiritus salis armoniaci urinosus, sal volatile succini, item cranii humani, & alia; quod etiam referantur aquæ destillatæ herbarum vulnerariarum, quæ alcalibus volatilibus occultis abundare dicuntur, ut aquæ distillatæ spermatis ranarum, lactucæ, sambuci, nymphææ, portulacæ & similes; quæ ideoque lenientium numero adjiciuntur.

In censum horum accedunt omnia salia lixiviosa, ita dicta, quod combusto per incinerationem concreto, elixivari soleant. Omnia, inquam, illa occasionalem podagræ acorem demetunt, eumque vacuo suo corpori involutum, naturâ viam monstrante, per vesicam ejiciunt, & sanguinis vigorem conservant, ad punctum saturationis, quod remissi paulatim indicant dolores, adhibita. Quod etiam spectant Corallia & oculi Cancrorum. Sicut n. acor multiplex est: *narcoticus* nempe, in leprosis: *necroticus* in gangrænososis: *pruriginosus* in scabiosis: & alius porro Luis venereæ: alius carcinomatis, alius in diarrhæis: alius in lichenibus, herpetibus, morbillis & idgenus aliis morbis, qui instar fermenti partem affectam labefactat ac corrumpit: Ita è contra dantur salia *alcalia* & *lixiviosa* acoris expertia, seu naturalia sint, qualia sunt in animalibus fella: seu artificia, qualia sunt: Sal Tartari & ejus liquor per deliquium: seu volatilia, quale est in lapillis cancrorum: seu fixa, qualia sunt omnia salia lixiviosa: seu saporis salsi, qualis est Spiritus incoercibilis nitri, magnarum in Medicinâ virtutum: seu amari, qualis est in absinthio, seu denique acre, quale est in antiscorbuticis, aro, nasturtio, choleariâ, serpentariâ. Talia, inquam, acidis verè sunt contraria, ut alterum ab altero contemperetur, fiatque ex eorum combinatione neutrum, imprimis, si ad summam puritatem & fixitatem ducantur. Unde videndum, quod alcali cui acido contrarietur & in ejus radices penetrat.

Similia præstat Essentia cornu Cervi, articulorum languori non sine omine amica, cum longævus exquisita velocitate pedum vigeat Cervus. Virtutem ejus non sine encomio venerabuntur arthritici; Siquidè in cæteris providè gerentes, qui ea utentur, per Dei gratiam convalescent, & pristinum renovabunt sensum vigorem. Ea v. in jure, vel vini haustulo, curativè, mane & vesperi adhibetur, à guttis 20. ad 40: præservativè n. guttæ 20. sufficient. Diureticum incomparabile est, ut sine admiratione in usum vocari nequeat. Dosis salium volatilium est à gr. 10. ad 20. in Syrupo violarum vel etiam vini potione, compositis ad sudoris profectionem, si fieri potest, in principiò morbi, ægris: in minus, diuretica sunt, & sæpe alvum leniter, in vino tamen sumpta

humectant. Ob paroxysmorum enim violentiam & dolorum acerbiter diaphoresin interdum non assequi natura potest. Atque ideò indicationibus intendens medicus, semper naturæ possibilitatem medietur, ut quòmaximè vergit, ducat, & vel tandem consequatur, i. e. sub paroxysmi terminum, quod principium morbi ipsi denegare videbatur. Ne enim credant podagrìci, se, solutis vinculis seu paroxysmo, libertati redditos, & à captivitate exemptos esse, sine recidivæ metu, vix enim medicinæ quæ juvant, perfectè sanant, nisi continentur, & paulatim, quod longâ consuetudine inolevit, vitium eradicetur. Vellem ergò, ut hæc salia volatilia & alcalia recommendata sibi habeant podagrìci, dum causam occasionalem adæquatè respiciunt, & ne ad articulos labatur peregrinus acor, præcavent. Neque involuenda sunt silentio ex Saturno sive plumbo parata medicamina, quæ, dum aceri naturam frangunt, & dulcorant, atque ob id in febribus tam continuis, quàm intermittentib⁹ ad miraculū profunt, teste sale Saturni, aptissima quoque sunt tam exterius, quàm interiùs administrata, pro acore domando podagrìco.

Interea, dum hîc alcalia commendo, sit suus etiam acidis honos, quæ quidem, dum è venarum cavo extirpari debent, absit, ut ex corpore humano ubique relegata velimus. Exorbitare acidum in venas uti periculosum: ita deficere illud in ventriculo & pancreatici succi spherâ nocivum. Jam ergò, acidi defectu, cum sola in intestinis volvatur bilis, neque hinc intestini ilei flatus generetur, alvusque siccetur, atque hinc effusâ sæpius bile in ventriculum, sitis, stomachi ardor, & cordis morsus excitentur; quis non sibi à Julapiis acidis commodum, à *Clyssi mineralis* usui, fructum, & emolumentum ex acido Sulphuris stagmate expectet, si moderatè adhibeantur? ita enim ileo flatum restituent, ventriculo sitim extinguent, languentibusque primis satisficient viis, quæ, dum cum bile falsi naturam induunt, abstergunt & experientia obstetricante dissolvunt, metuenda cæteroquin, si sanguini immediatè communicentur, ob proprietatem borealem, quâ ipsum subitò coagulant, ut manifesta venena. Interea, sit modus in rebus, sint certi denique fines, quos ultra citraque nequit consistere rectum. Alcalia volatilia & lixivi sales acorem respicientes manè & vesperi adhibeantur: acida, in bilis correctionem directa prandii tempore in usum revocari possunt: *Clyssi mineralis* guttæ decem, in prima jusculi sorbitione, acidi v. Sulphuris gt. ij. vel iij. Julapia cum Syrupo violarum, papav. erat, rubi idæi, corallorum, &c. perficiet spiritus vitrioli, vel Sulphuris, vel *Clyssi*. De

De lenientibus dicendum aliquid; non quidem de omnibus iis, quibus promptuaria medica abundant; sed paucis solum. Omnium verò nomine unicum lac referam, podagricis convenientissimum. Nempe, purgato aliquoties Mercurio dulci corpore, solo lactis saccharati & cum albumine & vitello ovi conquassati usu, brevi tempore continuato, reconvaluit podagricus, cui, cum comedendum, manus non erant, cum ambulandum, non pedes, cum verò dolendum, & manus erant & pedes. Historiam hujus tradidit *Dominus Parens meus in Chrysofonia Animalis & Minerali*, pag 148. unde suus lacti maneat honos, quem non malè nuper eidem quoque asseruit *Dn. D. Waldschmid, Profess. Med. in Academia Marburg. in exercitatione Medicâ, de Cura lactis, podagricorum solatio*, respondente *Dn. Ludovico Conrado Jacobi*. Quò etiam refertur preciosissimum illud Sinæ donum, herba Thèc seu Cha, uti in mirandis Sinæ & Europæ p. 865. legitur. Cujus decoctum cum lacte bibentes Sinarum Incolæ podagram & calculum nesciunt. Sic & serum lactis hoc in casu plurimis inter arcana habetur & *Caroli Quinti remedium* fuisse creditur: Si coquantur in uncis 13. Seri lactis summitatum borraginis m. ij. & agarici drach. i. eoque dissolvantur mellis rosarū, & oxymelitis squillitici an unc. duæ, de eoque calide sub auroram bibatur, isque potus repetatur per nonnullos dies, ad alvum probè emolliendam, licet interdum etiam sine agarico adhiberi soleat. Quod quidem ex communicatione Nobilissimi & excellentissimi Viri D. D. Schefferi, Medici Francofurtensis clarissimi, huc apponere libuit. Ita enim Carolus Quintus, ad terminum mortis usque incolumis vixisse fertur, cæteroquin satis à Podagrâ vexatus.

Venæsectioni per se parùm tribuo, neque cucurbitulis, neque fonticulis aliquid solidi, quia causam parùm attingunt, & sine periculo redeuntis paroxysmi, præservativè ejusmodi præparatoria nihil conferunt, ingeniosæ partim torturæ titulo dignæ operationes, partim palliatis remediis jamdudum accensitæ. Nonne enim peccare credendi sunt sanguinis temerarii effusores, ubi fonti simul & insonti sanguini ruina paratur? Quamobrèm ego ipsam rarò admiserò, nisi consuetudo ægrorū (qui plerumque hisce in oris venæsectionibus multùm tribuunt) aut alia indicantia eam exigant, *aphorismi Hippocritis* memor, quòd ægri consueti etiam minus molestis facilius ferant. Fonticules totaliter cum *Sennerto* rejicio, neque cucurbitulas, nisi extirpatis intrinsicis occasionibus, attendendas reor, iis, qui delectari solent ejusmodi pellis lacerationibus, & puncturis, affiguntque ea cruribus, scapulis

lis, tibiis, & circa pedum malleolos, genuumque juncturas, credentes, ita coagulum sordidum podagræ, musculis adhuc impactum, à quo motus impotentia haud rarò derivatur, cum levamine sæpiùs prole-ctum esse. *Consuetudo est altera natura.*

Pro iis verò, qui medicamentis externis coaguli discussionem sperant, sequentia quæ tamen ad *quintum lapidem sive externa dissolventia & roborantia* potiùs pertinent hîc addo. ℞. axungia humanæ ℥ j. indatur ollæ novæ, atque in eâ extinguitur ossium humanorum candentium, & in minutas particulas concisorum ℥ j. super impositò statim operculò, ne seivum accendatur; sed omnis pinguedo in poros ossium se insinuet. Hæc destillanda sunt simul ex retortulâ in oleum flavum, quod tertiâ vice, ut pulchrû & clarum fiat, rectificandum. Ita enim penetrabile redditur, & ad omnes motus impotentias, contracturas, ipsosque tophos podagricos est commédabile. Suam eti- am hîc opem confert Balsamus sequens antipodagricus, qui compo- nitur ex *Masticis, Myrrha rubra, & Mumia, ana uncis duabus: Vi- trioli, librâ unâ, Tartari uncia una & dimidia: Aqua vita libris quatuor,* quibus secundùm artem destillatis prodit balsamus, quo loca do- lencia inuncta, magnum accipiunt solatium, ut æger mox equitare & vehi & ire possit.

Huc referatur etiã sequens epithema, quod ex prædictis principiis commendabile est, & recipit panis triticei unciam unam & dimidiam, pulveris florum sambuci, rosarum rubr ana drachmas tres, croci Austriaci, drachmam unam, olibani, masticis ana drachmas tres, cretæ Coloniensis, drachmas decem, casto- rei pulverisati, drachmas quatuor, coquantur hæc in sufficienti quanti- tate lactis recentis, ad consistentiam cataplasomatis, vel, omissò lacte, additâ Terebinthinâ, ad molle emplastrum, quibus quoque addi potest Saponis Veneti uncia una.

Ejusdem fundamenti est sequens linimentum, magni semper ha- bendum, quod Rec. aq. Anhaladin. Spir. Junip. Lil. convall. cum vino malvatico parati. Aq. flor. sambucis an unc. j. Sapon. Venet. unc. dimi- diam, camphor. gr. 10. opii gr. 5. Misc. hâc aquâ calefactâ inungantur membra dolentia. Plura non addo, cum hæc levia sint, & subactis in- trinsecus occasionibus varia topica inveniri, & à *Medicis* præscribi fa- cilè possint. Opiata cæteroquin, nisi corpore prius evacuato, non fa- cilè adhibeantur.

Cæterùm, uti præmeditatè *Basilius Valentinus* scripsit calcis vivæ

encomia, & quòd ejus spiritu ritè præparato omnes podagricorum tophos & nodos dissolverit: ita si debitè & prudenter, pro ægri naturâ, administretur, eandem non rejicimus, de quo etiam legatur *Rhe-nanus lib. 3. Solis è puteo emergentis. p. mihi 17.* licet eidem nonnulli intentent exterminium, ob metum corrosionis, frustra: cùm manifesta hodie corrosiva in julapia recipiantur, & guttatim in jusculis sumenda præscribantur. Velim verò hic & ego, ut podagricis tophorum generationem præcavere volentibus sit in pretio Clyffus mineralis tartarificatus, cujus accuratiorem præparationem docuere *Keslerus & Tile-mannus*. Præcipitantium enim eorum proprietatem redolet, quæ vim habent, ita ex solventibus præcipitandi soluta, ut conjectæ in fundum calces corporum antea fixorum volatiles reddantur, & lenissimo calore sæpè dissipentur, vagumque aëris motum sequantur, non aliter, ac margaritæ in liquore aliquo solutæ, quæ per additionem cujusdam agentis præcipitari solent in pulverem, adeò rarum & volatilem, ut moderatissimè siccatus, vix obturato etiam vitro contineri possit, quin in auras abeat. Cùm ergò tophorum generationem, & cur in hâc magis, quàm in illâ podagræ specie appareant, à præcipitantium diversitate supra deduxerimus; hinc tale præcipitans inquirere fas erat, quod præcipitatum funderet pulverè, absque remanentiâ capitis mortui avolantem & volatilem. Eò ergo sine tinctum *Clyffo minerali* linteum sæpiùs articulis imponatur, sic non cumulabunt tot depluos grandines aut tophos podagricorum synarthroses.

Cùm verò haud semper obsequantur ægri; sed desiderio vini teneantur, ut plurimum sequenti remedio, ne adeò noceat, præcavere possunt. Rec. rad. aristoloch. rotund. ver. selectæ, gentianæ, Rha-pontici veri, meu, comarum chamædryos. centaurii minor. salv. minor. chamæpith. an drach. j. fol. senæ select. & pulv. unc. sem. acid. tartari, sem. Petrosel. man. cedonic. sem. dauc. cretic. an drach. j. Sacchar. cand. albiss. unc. ij. f. pulv. de quo, si in acidulis calefactis per aliquot menses assumatur drach. i. quotidie, *Podagra* mirificè confert. Quod si itaq; bibendum, & ad convivium eundum, sumatur de eo præscripta dosis: Vel accipiatur etiam de Tartaro in alcali proprio soluto, quantum tres cultri mucrones capiunt, indatur scypho vitreo haustu vini repleto, cultro diluatur & ebibatur. Sic enim subsequens potio largior non nocebit. Manè verò à convivio assumatur potus de sequenti aquâ. Rec. pomum citrium, cum cortice & succo, injice mensuræ dimidiæ aquæ fontanæ, adde tamarindorum acidorum & sacchar. ff. quantum

fatis, bulliant additō tantillō cinamomi, donec despumârit aqua, dein frigescat; potest etiam addi crusta panis tostī, dein filtrari, & si major aciditas placet, addantur gutt. x. vel xx. Clyssi mineralis, vel omīssis tamarindis addatur Syr. violarum Spiritu vitrioli correcto diluendus. Hæc, sunt quæ ex alterâ illâ medendi methodo, ad causas occasionales, primitivas, & continentēs, depromenda erant, sordes respicientiæ, & morbum velut à consequenti, sublatis nimirum operosiori modo occasionibus & productis, tollentia. De quibus: *Si ritè observentur;* non sum dubius, quin satis factura sint podagricis. Ejusmodi namq; remedia aptè per intestina feruntur, & sanguini communicantur, quæque apta idè sunt resolvere causam occasionalem, & naturam ab impedimentis liberant; unde spiritus vitæ propriam præteriti furoris amentiam advertens eam tot malorum pertæsus deserit, & peregrinas, resumpto animo, transcolat sordes. Et huc hæctenus excerpta sua retulere Hippocraticorum quàm plurimi, & omnis Galenicorum Schola, & quicquid de naturâ salium scripsere alii. Sin verò suis affectibus nimium indulgeant ægri, irritos facient, enervatâ naturâ, medentium conatus. Cogitent igitur, ad triste mortis palatium plurimos introitus esse, ob laticem nostrum errantem haud bene curatum, sive ob superficialiam Medici diligentiam, sive negligentiam malè obsequentis ægri. Latice enim [qui integumentum, seu, ut chymico more loquar, menstruum quoddam tincturæ nostræ vitalis est] corrupto, marcet etiam suo ordine sanguis, & confusio reliquorum humorum sequitur; Sanguine verò à peregrinis fermentis subacto, à cuius vigore trium facultatum pendet integritas, & circulos suos deserente, spirituque noxium non profligante ad exteriores partes, quis non sibi ruinam imminentemque ominabitur necem? certè, ut cum Ecclesiaste sentiam: Sol & luna, & stellæ, & lumen, rebus eò deductis, tenebrescent, & nubes revertentur post pluviam: custodes domus commovebuntur, & nutabunt viri fortissimi. Breviter: inflammationes interiorum viscerū, oppressiones cordis & pectoris succedent, vires labentur, & ventriculi robur cum ululante singultu resolvetur, morsque in viciniâ erit. Quamobrem Deo hîc gloriam, & Medico sincerum concedant obsequium, non offensuri ampliùs pedes suos, ad montes caliginosos, & mortis umbram Podagrici, & sex rerum non naturalium studiosi, etiamnum *Jesum paralytici Anea* vivere experientur, carnemque suam, à morbis consumptam, resarciri iterum posse, cum *Hiobo* conspicient. *Quod hîc sufficiat.*

Ad alteram hinc me verto medendi methodum, in eamque, cen-
digniore hodie multis existimatam, monstrantibus viam confortan-
tibus, quibus & podagræ curam absolvi posse, infrâ dixi, jam lubens
redeo. Estque *Quartus lapis*, & arcanior medendi ratio,
cujus intuitu, non minus cordatè, quàm inculpatè pronuntiat *Cnuesse-
lius*: Podagræ curam, nec consistere in phlebotomia, nec in scarifica-
tionibus, nec cauteriis, nec alterantibus, nec purgantibus per se; sed
in conserva Balsami nostri vitalis, quam ex auro eliciendam suadet,
dum, quid caro nostra est aliud, inquit, in *Epistolâ ad Arcissev. p. m. 15.
16.* quàm purior macrocosmi gleba ac terra? cur non è terra nobiliori
& puriori, quæ in auro est, sui homogenei Balsami conservam nutri-
mentum & robur obtinere poterit? Hæc enim medendi pars sola
vitæ spiritum respicit, eumque ita alterat, vel solo intuitu quodam, ut sa-
niora meditetur, abjectumque vitæ clavum recipiat, insurgens ipse in
causam occasionem; ut illud *Hippocratis* verificetur: quod naturæ
ipsæ morborum medicatrices sint. Hæc ergò ratione in gradum sæpè
surrexit spiritus incola, & in cavo abdominis volutantè vestiit la-
tricem, eumque sublatò hydrope eduxit: Ea methodo *Paracelsus* tria illa vul-
nera, lepram, podagram & hydropisim curavit: Ea ratione à nativitate
Paralyticam, & pedum manuumque destitutam usu curavit virginem,
cujus historia legatur apud *Ristium, von der aller edelsten Thorheit
der ganzen Welt.*

Et cur dubitem de re in naturâ verissima? uti enim venena quæ-
dam sunt mentis alienativa, quæ velut fructus arboris malæ propriam
phantasiam in nos introducunt, ut canis rabiosi saliva, tarantulæ mor-
sus, opium, hyoscyamus, & quæ alia sopiunt actum intellectus mentis:
ita etiam sunt fructus arboris bonæ in medicamentis quàm plurimis,
sub quibus custodiuntur ditiores mentalium thesauri & redintegra-
tiones.

Neque est, ut, dum non concoqui posse metallica remedia, &
ob id non admittenda esse non nulli clamitant, pedem figamus, illo-
rumque assurgamus placitis. Pharmaca enim sunt, [neque ideò in
cibos destinata] quæ servant suos fines. Etenim pharmaca perseve-
rant, etiamsi intrò assumpta, & primò statim in stomacho, quorsum à
Deo destinata sunt, vires suas exponunt, ut in archeo hausta vis radialis
in totum diffundatur, a videque suscipiatur sanitas. Ipsa ergò in sui cli-
entelas subjiciant & abripiant spiritum vitæ necesse est, quæ nulla sui

commiffione, fed folo veluti adfpectu, adeo quæ minimo attactu, vibratione, jaculatione, imò radiatione folâ, five illuminatione peragunt munia fua, non aliter ac Philofophorum ad fummum perfectionis ductus lapis, qui folo attactu fufa tingere metalla dicitur, fofpite & intacta remanente ejus fubftantia, etiamfi millies adhibeatur. *vid. Walchius in Decad. Fabularum 9. p. 234.* Sunt fiquidem plures ejusmodi remediore dotes, quæ citra paffionem aut reactionem patientium liberè femper indefeffis quæ viribus agunt, perfiftente femper earum virtute & vigore. Nempe fermentum placabile medicina hæc arcanior inducit vitæ fpiritui, & ideas gaudii & magnanimitatis, quibus confurgens morbos ipfe proferibit, quicunquæ etiam ii fint, fecundùm illud *Curtii, libr. 3. c. 6. : Ut verò medicamentum fe diffudit in venas, & fenfim toto corpore falubritas percipi potuit; primò animus vigorem fuum, deinde corpus quoque, expectatione maturius recuperavit.* Ut non in quæ hinc fe vidiffè glorientur pluri mi, annihilatas hõc pacto amentias, apoplexias, caducos, vertigines, afthmata, hydropes, atrophias, immanes quæ defectus alios. Ea enim jam dudum pollicitus eft *Paracelfus & alii, & Butlerus*, minimâ videlicet confermentationis applicatione eft exfecutus, ftupente ipfâ natura, *Verba funt Helmontii.*

Sunt tamen hîc Philofophorum graviffimi, qui utramquæ conjungere methodum, & corroboratâ naturâ caufam occasionalem fimul refpexere, ut faciliori Archeus eluctaretur nifu; exiftimantes: uti in crifibus commodè interdum revulfos humores effe viderunt per medicamenta ulcera & fonticulos excitantia, ut eò crifes feu abfcelfus criticos, ubi minus periculum metuendum, ducerent: ita etiam roboratam naturam, per medicamenta purgantia, fudorifera & diuretica flecti poffe, ut, quo vellent Medici, fequeretur, hofpitem quæ peregrinum ejiceret. Hæc caufa eft, cur confervæ fuæ balsami vitalis, arcanum folverendorum falium, i. e. Clyffum mineralem adjecerit *Cneuffelius*, & medicamento fuo antipodagrigo tincturâ Microcofmi, quam in Appẽdice de materia medica defcribit *Tilemannus*. Hinc, inquam, effentia auri, perlarum, croci, meliffæ, fectas Croas, & Dauram adjecit *Paracelfus*, cujus purgantis defcriptionem, uti *Dominus meus Parens* orbi jam aperuit; ita fpondeo ego, eò fedulò in ufum vocatõ convalituros podagricos. Ut hinc, non fine ratione, *Paracelfum de vitâ longâ* dixiffecredam: Se juncta velle fimplicibus arcana. De *electuarii Dauræ* effectu videatur *Paracelfus de vita longâ*. Eo fimul fine præparatur

¶ *Paracelsi* diaphoreticus, purgatio diaceltateffon & alia, de quibus consulatur *Helmontius* inter *Arcana Paracelsi* p. m. 528. & 775.

Sed hîc, quid Tyro Juvenis de ejusmodi arcanis multa blateras? Quid ipse harum rerum fortè ignarus differere moliris de iis, quæ velut ex umbra & pulvere murmuravêre alii, semper tamen dubia, & prorsus inania reliquere, objicient nonnulli? At isti hæc mea sibi dicta non esse sciant; cum sat gnarus sim, quòd tot præconceptis opinionibus expugnati, veritatis suscipiendæ sint impatientes. Hanc verò medendi methodum adjeci, non, quòd in *Academiis* ordinariè tradi soleat; sed quòd existiment plurimi, eam omninò necessariam esse, ut tandem in salutem ægrorum & naturæ abscondita magis inquiratur, & ita, quod ad huc deest, sedula inquisitione inventum obtineatur. Hîc enim non docendi mihi animum esse ingenuè fateor; sed discendi, qui Juvenis cum *Elihu Buzite* sapientiam à Spiritu Dei expecto & ab inspiratione omnipotentis intelligentiam; quam verò sapientiæ canitiem si consequutus fuero, animitus ei soli acceptam referam, qui dedit, à quo, per quem & ad quem omnia. Neque tamen, tanquam ex umbra, hæc loquor, aut hærens in tenebris *Cimmeriis*; sed, quòd sciam, quæ audivi & vidi, de spiritu illo coagulato, qui est Sulphur, lumen, & centrum rerum omnium, vera esse, quæ proinde propter externos, & philochymicos pro ornamento clausulæ hujus Disputationis reticere nolui. Ut tamen aliquid addam, placet concludere binis, à quibus Disputationis hujus pagellas exorsus sum, *Ase & Phaleia* luminibus, in tempesta quidem hæctenus nocte pressis, emergunt tamen, &, ut credo, brevi: cum nil occultum adeò sit, quod non tandem manifestum reddi debeat. Sunt v. duo illa lumina, teste *Basilio*, bina Medicinæ fulcra, quæ ex eadem radice emergentia, Sulphuri Philosophorum dotes suas, quibus Medicinæ sunt, adscribunt, & ita in eodem consanguinitatis tertio conveniunt. Est v. Philosophorum Sulphur id, quod astrum Solis, sive Tinctura auri alibi nuncupatur, ipsi quidem auro naturaliter inditum, & constrictum quidem vinculis durioribus; dissolubile tamen, ceu id à *Basilio* tract. de Sulphure sincerè docetur, & in aurum potabile, uti ejus parandi modum tradit, *libr. Von übernatürlicher Wunder-Ärkhnen* / reducibile. Hujus, inquam, Sulphuris respectu, cum tingat ipse Sophorum lapis, & medicina tot incurabilium audiatur, ob maximum tamen pretium, per trium primorum separationem, ex auro vix aut difficilimè parabilis est. *Phaleia* v. ab olympico principio & sideribus oriunda, ex elementis extracta, & trium purissimorum principio-

T.M.

rum unione combinata, cum ex præparatione sua, qua putrefieri, separari, purificari & ex alto in fixissimam naturam reduci debet [*vid. Basilii von der Heimlichkeit der Welt und ihrer Urkney*] satis testatur, se lapidis Sophici esse corrivalem, aliud inquirendum esse corpus suavit, in quo principiorum illorum triga non æqua puritate solum ac in Sole lateret; sed & exsuperanter reperiretur. Hoc ergo cum revelarit *Basilii in den Handgriffen/und Erleuterung der 12. Schlüssel* / dicam ego ex hac cadethra in Phaleiæ præparationem aliquid, quod maximo in pretio esse debet; scilicet, visitatis interioribus terræ rectificatisque, principia secerni & depurata conjungi iterum debere; ita enim ex ente corporeo tangibili & visibili elicietur cælestis quædam entitas, dicam, an apparentia, eaque iterum per ignem minorem & directionem microcosmi, ad tangibile, fixam, solidam, & inconsumptibile materam reducetur, quod tentanti quidem difficilimum; sed obtinenti pulchrum evadet. Hæc sunt, quæ me veritatis amante traxere *Juvenem & tyronem*. Si quis verò matrem rerum ignorat, de qua *Chymica-Vannus consulatur*, item *Huginus à Barma & alii*, tentare idem mea quidem pace in *Vitriolo* poterit, & naturæ centrum adeptus securè curabit, & vel hoc unico lapide prosterneret *Philistæum*; nedum alios sanitatis hostes contumacissimos, lepram, utpote, hydropem, phthisin, podagram & magnam aliorum morborum turbam. Progrediatur solum *animosus & cordatus Spagyrius ad centrum*, ubi *summa puritas requiescit*, & inveniet Medicinam nobilissimam, & huc quoque traducat *Leonem rubeum fixum Rhumelii*, & *Nitri nobilem fundum. Tartarique Vitam*.

Ad quintum devenio lapidem, nempe externa remedia; de quibus, etsi quidem supra nonnulla adducta sint, hîc tamen *Asa* nomine cætera monenda duxi. *Asa* itaque externum universale medicamen est, quod, licet propter sui sulphuris virtutem, quâ vim habet irritatam carnem consopendi, *das Fleisch zu sänstigen* / & præcavendi, ne fortiora symptomata sanationi resistent, cum Phaleiâ ejusdem originis sit; ad tantam tamen puritatis & fixitatis metam minimè pervenit. Imò, ex præparatione totum diversum est à Phaleiæ medicamine, & cancro, lupo, cariei ossium, ulceribus malignis, à vermibus corrosis, & perforatis conferre dicitur, & ex sulphure Antimonii elicitur, de quo medicamine, qui vult, consulat nominatum *Basilium* & ejus Com-

mentatores, præprimis *Theodorum Kerckringium Comment. in Cur-
rum triumphalem Antimonii Basilii Valentini.* In præparatione verò
ejus chymix cultores sint solliciti, ne in sulphuris extractione errent, un-
de in favorem eorum, qui per ignem veritatem rerum explorant, hoc
jam moneo, quòd, cum acetum destillatum tardè nimis extrahat ☿
vitrum, adhiberi primâ vice possit, aqua aliqua fortis, vel spiritus vi-
trioli philosophicus, & postmodum acetô destillatô toties extrahi, us-
que nullæ feces amplius præcipitentur, & aquâ denique pluvîâ destil-
latâ accuratissimè edulcorari debeat. Vix enim hîc modicæ pluvix
affusiones sufficient acori, tincturæ deliquium impediendi, unde cau-
tio adhibeatur sollicitissimè, ne inter exsiccandum comburatur, quod
deinde in albuminibus ovorum induratis resolvi debet, exterius vul-
neribus, cancris & podagricis tumoribus applicandum, licet & alius
modus sit antimonii tincturam extrahendi, isque facilior, ad mentem
Alexandri von Suchten / quæ multis medendi finibus accommoda
reperta est. De quâ & consulantur *Theoremata Chymicotechnica Jo-
hannis Rhenani Solis è puteo emergentis lib. I. p. m. 64. & seq.* Ubi ta-
men observandum: utrumque & *Ase* & *Phaleia* medicamentum,
necessitate jubente, simul adhiberi posse, ut dum externè curamus, si-
ve vulnera, sive ulcera, & loca inungimus dolentia, interiùs quoque
malorum fonti occurramus.

Tandem, ne quemquam moveant aut turbent, in præparatio-
ne *Ase*, liquores acres, salini, & corrodescentes, [sunt enim, teste
Basilio, claves arcam metallorum reserantes, in quâ latet thesaurus,
ipsa verò salia non custodiunt thesaurum,] hinc & separari debent,
& separari possunt, modò observentur depurationis gradus. Ita e-
nim me, etsi juvenè, parentis docuit experientia. Intereà sciendû, cum
utriusque *Phaleia* & *Ase* indigi sint Podagrici, *Phaleia* defectum ad-
impleri posse, vel ipso ignis lapide, vel astro solis volatili, sive ex auro
desumptô, sive ex ☿, olei formâ cum spiritu vini per alembicum tra-
ducto, quod tamen sine Spiritu Mercurii impossibile est, cujus descri-
ptionem, non sine affectu maximo in scriptis suis revelat *Basilius*, ita
enim omnes hæ Tincturæ unius sulphuris universalis consanguinitate
conspirant in unisonum.

Addam *Balsamum antipodagricum Rhumelii*, quem tamen ob-
scuris descripsit verbis: Accipit ille *Coaguli Sulphuris animalis* & *alkali*
unc. ij. Gummi Mercurij & *Sulphoris nature unnc. sem.* Et quintæ essentix
vegetabilis q. satis, hæc digerit per octiduû & defecatum tunc balsamum
applicat nodis podagricis. Sunt vero illa: *Sapo, caphora* & *Spiritus vini*.

Non leviora promittit *de Sale Urina Autor Via Univ. l. 2. p. 381. & 382.*

De *Balneis* quoque & *Thermis*, tam *artificialibus*, quàm *naturalibus*, ut & *acidulis* hîc nonnulla adnectenda essent. Sed, cùm *naturaliũ* quidem *salubritas* nitatur *experientiã* potissimùm, dum *ingrediẽtibus* hinc inde variant; eas non damnamus, si tamen *consilio* prudentis *Medici*, qui *contentorum* naturas exploratas habet, adhibeantur. In *artificialibus*, quæ ex *herbis* & *mineralibus* parantur, idem observe-
tur, & ut *potestate* roborandi & *dissolvendi* polleant, qualia sunt *herbæ* quæ *nervorum* *signaturam* habent, & *nodorum*; & quædam *vulnerariæ*: ut *plantago*, *Savina*, *levisticum*, *polypodium*, *hedera arborea* & *terrestris*, *verbena*, *veronica*, *perforata*, *consolida*, & nonnulla *mineralia*; ut *Cadmia*, *Nitrum*, *Vitriolum*, *marcasita*, &c. Excellit *Betula*.

Deniq; concludã *emplastro*, quo *intra 24. horas* *podagricis* *omnis* *abscedit dolor*: & recipit *Castorei*, *masticis*, *terebinth.* *singulorũ* *uncias* *duas*: *Saponis Veneti*, *uncias* *quatuor*, *frustrũ* *cretæ* *magnitudine* *pugilli*, & *quartam* *partem* *mensuræ* *nostrætis*, *sive* *libram* *unam* *aceti* *de* *vi-*
no, *his* *ita* *in* *ordinem* *dispositis*, *sapo* *scindatur* *in* *frusta*, & *reponatur* *cum* *Terebinthinâ* *in* *ollâ* *novâ* *virreata*, *ut* *liquecant* *super* *igne*, *dein* *castoreum* *injiciatur* *dissectum*; *post* *aliqualem* *liquationem* *affundatur* *acetum* & *agitentur* *simul*, *hinc* *saponis* *nigri* *coloniensis* *uncia* *adda-*
tur *cum* *creta* & *decoquantur* *simul* *ad* *horam* *unam* & *dimidiam*, *ut* *habeas* *emplastrum* *molle*, *apponendum* *dolorifico* *loco*, & *renovan-*
dum *intra 24. horas*, *ubi* *exsiccatum* *est*.

Dixi, quæ alii *silentio* *involvenda* *judicassent*. Ab *omni* *tamen* *molestâ* *curâ* *liber* *Deo Triuni, Ter maximo, soli sapiẽti, Medico Trismegisto, laudes ex intimis animi visce-*
ribus humilimè *persolvo*, & *ut* *opus* *hoc* *manuum* *mearum* *felicitare* *velit*, *per* *Jesum* *Christum* *Do-*
minum *nostrum*, *ego* *miseriçordiæ* *ipsius* *feudum*, *ad* *terram* *prostratus*, *supplex* *oro*, *in* *Nominis* *sui* *Divini* *gloriam*, *agrorum* *commodum*, & *verita-*
tis *stabilimentum*. *Illi* *soli* *sit* *laus*, *honor* & *gra-*
tiarum *actio*, *in* *Seculorum* *Secula*.

Amen.

F I N I S.